

ДХАММАПАДА

Превод от пали с интродукция от
ХУАН МАСКАРО

ДХАММАПАДА ПЪТЯТ НА СЪВЪРШЕНСТВОТО

Превод: Александър Димов

chitanka.info

БЕТТИ РАДАЙС

ПРЕДГОВОР

Дхаммапада е колекция от 423 афоризъма, които под формата на стихове на езика пали са почитани от южните будисти като илюстрация на будистката дхамма или морална система. Била е включена преди началото на християнската ера в петия раздел (*никая*) на пали *сута-питака* или сборник с проповеди.

Хуан Маскаро е роден в Майорка. Красотата на острова по онези времена е била все още непокътната, а силата на живата народна традиция оставила дълбоко впечатление у него, още в детска възраст. На тринадесет години той преписва книга за окултизъм, ала това се оказва духовно подвеждащо. Въпреки това, прочитането на „Бхагавад Гита“ той намира за силно озаряващо. Лошият превод го кара да научи елементите на санскрит. По-късно отива в Кеймбридж, където чете съвременни и източни езици, санскрит, пали и английски. Той изнася лекции в Оксфорд по испанските мистици и след това заминава за Цейлон, където е бил заместник-директор на колежа Парамешвара в Джафна, и в университета в Барселона, където е бил професор по английски език. След испанската гражданска война той се установява за постоянно в Англия. Отначало живее на хълмовете над абатството Тинтерн. Превел е някои Упанишади и започва превода на Бхагавад Гита. След това се завръща в университета в Кеймбридж, където е ръководител по английски език и изнася лекции на тема „Литературни и духовни ценности в оторизираната версия на Библията“. Жени се за мис Катлийн Елис през 1951, имат син и дъщеря. Хуан Маскаро умира през 1987 г. Некрологът на Таймс го описва като човек, който е постигнал крачката на преводите от далечни култури (санскрит и пали). Неговата цел — омаловажена от някои академични критици, но оценена от хиляди читатели по целия свят — е била да предаде същността на оригинала на чист, поетичен английски. Преводите му на

Гита, Упанишадите и Дхаммапада са най-добрите, които имаме на английски, и е малко вероятно да бъдат заместени.

Консултативен редактор: Бетти Радайс

ХУАН МАСКАРО

ВЪВЕДЕНИЕ

Пали думата Дхамма съответства на санскритската Дхарма, първата дума от Бхагавад Гита, когато се споменава полето на Дхарма, полето на Истината. Пали, езикът на будистките писания на Цейлон, Бирма и Индокитай, е свързан със санскрит както италианският е свързан с латинския. Както в италианския език, повечето думи завършват с гласен звук и повечето съгласни са омекотени до двойна съгласна: така санскритската Дхарма става Дхамма в Пали, а НИРВАНА става НИБАННА. Пресметнато е, че ръкописите на Пали са около единадесет пъти по-дълги от Библията. Освен писанията на Пали, има огромна будистка литература, написана на санскрит и в китайски и тибетски преводи.

Думата Дхамма е от първостепенно значение в будизма и зад самата дума се крие най-висшето духовно значение. *Dhamma* произлиза от санскритския корен **ДХР**, който носи значението „да подкрепяш, да останеш“ и по този начин на „закон, морален закон, духовен закон на правдата, вечният закон на Вселената, Истината“. По християнски, съответства на „волята на Бог“. *Пада* както на санскрит (падъ), така и на пали, означава „крак, стъпка“ и оттам има значението на път. По този начин **ДХАММАПАДА** предполага Пътят (санскрит ПЪТХЪ) на *Дхамма*, правилния път на живота, който правим със собствените си стъпки, нашите лични действия и което ни води към върховната Истина. **ДХАММАПАДА** е пътят на Истината, пътят на светлината, пътят на любовта, пътят на живота, пътят на Нирвана. В християнски термин това е „Божият път“. Дори и да не стигнем до края на пътя, радостите от дългото пътуване са наши. Можем да ги купим „без пари и без цена“. Което всъщност е Върховният Път за всички нас, става Пътят на Съвършенството.

Думата Буда идва от корена БУДХ „да бъдеш буден“, да си наясно, да знаеш. От същия корен идва и думата Будхи, намерена в Бхагавад Гита, а значението в различен контекст: интелигентност,

разум, визия, мъдрост. Това е способността на човека да му помага да различава кое е добро и красиво от това, което е зло и грозно, кое е вярно от това, което е фалшиво, и по този начин да му помага да върви по пътя, където голямата молитва на Упанишадите намира своето изпълнение:

От заблудата ме отведи до Истината.
От тъмнината ме води към Светлина.
От смъртта ме доведи до Безсмъртие.

Напредъкът на човека на тази земя е бавно пробуждане, а всяка поетична или художествена визия и всяко откритие е пробуждане; но зад визиите на човека за нещо безкрайно в крайното и за нещо вечно в неща, които отминават, което прави възможно неговите творения на изкуството и поезията и всички открития на науката, се крие великото пробуждане в закона на Дхарма, вечната Нирвана, Царството на Небето.

Призивът за пробуждане се чува от много духовно виждащи. Чуваме Кабир, 1440 — 1518 г., индийският светец и поет, който казва:

О, приятелю, събуди се вече! Нощта свърши и си отиде, би ли загубил и деня си? Ти си спал безброй години; тази сутрин няма ли да се събудиш?
(Рабиндранат Тагор)

Можем да слушаме великата поезия на Джалал ад-Дин Мухаммад Руми, 1207 — 1273 г., суфисткият мистик в неговия Шамси Тебриз:

*О любовници, о любовници, време е да изоставим света;
Барабанът на заминаването достига духовното ми ухо от небето.*

*Ето, камиларят стана и подготви редицата от
камилите,*

*И ни помоли да го оневиним: защо, о
пътешественици, спите?*

*Тези звуци отпред и отзад са шумът на отпътуване
и от камбаните на камилите;*

*С всеки момент душа и дух се отправят към
Пустотата.*

*От тези звезди като обърнати свещи, от тези сини
сенници на небето*

*Излезе чудесен народ, за да могат тайните да
бъдат разкрити.*

Тежък сън падна върху теб от цикличните сфери:

*Уви за този живот толкова лек, пази се от
дрянката така тежка!*

*О, душа, търси Възлюбения, о, приятелю, търси
Приятеля,*

*О, пазач, бъди бдителен: не подобава на пазача да
спи.*

*От всяка страна има шум и суматоха, на всяка
улица има факли и свещи, защото*

кипящият свят ражда света, вечен.

Ти си прах и дух, ти си невеж и мъдър.

Р. А. Никълсън

Буда е името, дадено на индийския принц Готама, 563 — 483 г. пр.н.е., когато след шест години напрегната духовна борба той се събужда в безкрайната Светлина. В сиянието на тази Светлина той ни даде думи на мъдрост и любов, думи, които са помагали на пътуващите в минали времена, които ни помагат сега и които ще помогнат на хората в бъдещите времена. Защото каквото и невъобразимо бъдеще може да донесе на човека през векове неродени, великите думи на неговите духовни водачи ще бъдат завинаги неговата Светлина; и думите на Исус дават израз на тази истина:

Небето и земята ще преминат, но думите ми няма да
отминат.

(Матей, 24.35)

Което е било Светлина за малцина, с времето ще се превърне в
Светлина за всички.

Буда е бил принц, роден да стане цар, ала той почувствал суетата
на земните царства и жадувал за Царството на Небесата, Нирвана.

В поетичната история за детството и младостта на Буда ни се
казва, че баща му, царят, от страх единственият му син един ден да
напусне двора и да стане беден аскет, както е било предсказано при
раждането му, е решил да заобиколи принца с всякакви удоволствия,
изградил за него три подходящи дворци, за трите индийски сезона и
уредил неговият син никога да не вижда стар, болен човек, труп, или
просещ аскет. Както съдбата повелила, младият принц навреме видял
четирите, а мистерията на мъката на живота не му давала почивка.
Почувствал копнежа за нещо истинско над преходността на нещата,
онзи копнеж, за който еврейският пророк да каже:

*Както сърната обикаля по течението на водата,
така въздиша душата ми по теб, Боже.
Душата ми жадува за Бог, за живия Бог:
Кога ли ще дойда и ще се явя пред Бога?*

Или както в стара английска песен:

*Йерусалим, мой щастлив дом,
кога ще дойда при теб?
Кога ще трябва да свършат моите скърби,
радостите ти кога ще видя?*

Или както кастилският поет Хорхе Манрике, 1440 — 1479 г.,
започва великолепно си стихотворение: „Нека нашата спяща душа си

спомни и да бъде будна и да бъде жива, в съзерцание, как животът ни отминава, как смъртта ни предстои, така мълчаливо нека“.

Тъгата е, която подтиква Шели да пее:

*Ние гледаме преди и след,
и копнеем за това, което не е:
Нашият най-искрен смях
с известна болка е изпълнен;
най-сладките ни песни са тези, които разказват за
най-тъжната мисъл.*

Това е усещането, че в нас има разделение, отделяне от нещо безкрайно, с което искаме да се съберем отново, защото сме като изгубено малко дете, което плаче в тъмнината за своя дом.

Младият принц не знаел, но копнеел: не бил доволен от установените конвенции на своето време.

Почувствал, че за да намери нещо по-високо, трябвало да изсече път през джунглата на желаниа и страхове, на илюзии и противоречия. Знаел, че надмощието и удоволствията означават само малко живот и малко смърт. „Стрели на желанието“ му го подтикнули, по думите на Упанишад, да пътува от тъмнина, към светлината, от нереалното към Реалното, от смъртта към Безсмъртието. Той трябва да напусне двореца, прекрасната си съпруга и новороден син. Първо трябва да намери спасение и след това да се върне за спасението на всички хора, за спасението на онези, които е оставил в двореца. Колко трогателно е описанието на напускането на бъдещия Буда на съпругата му и новородения му син Рахула:

Сега бъдещият Буда, след като изпратил Чанна по поръчка, се замислил: „Ще погледна само сина си“; и, ставайки от дивана, на който седял, отишъл до апартаментите, заети от майката на Рахула, и отворил вратата на нейната камера (нейните покои). В стаята горяла лампа, охранявана със сладниково миришещо масло, а майката на Рахула лежала заспала на кресло, обсипано с

жасмин и други цветя, с ръка, подпряна на главата на сина си. Когато бъдещият Буда достигнал прага, той се спрял и погледнал двете форми. „Ако бих вдигнал ръката на жена ми от главата на детето, и да го вдигна, тя щеше да се събуди и така ще предотврати заминаването ми. Първо ще стана Буда, а след това ще се върна и ще видя сина си.“ Така казвайки, той излиза от двореца.

(Х. Ц. Уорън)

Принц Готама напуска двореца си през нощта и отива в Непознатото. Тази нощ изглежда като стих от Бхагавад Гита.

В тъмната нощ, от всички същества Светлината събужда тихия човек. А това, което е ден за другите същества, е нощ за мъдреца, който вижда. (Бхагавад Гита, 2.69)

Това е нощта на Йоан на Кръста, 1542 — 1591 г., когато в едно от най-възвишените стихотворения на цялата литература той ни казва, че душата „пламнала от копнежи на любовта“ напуска дома си в дълбок мрак, в нощ от мълчание, и отива на нейното велико пътешествие „без светлина или упътване, освен Светлината, която гори в сърцето ми.“

*Sin otra luz i gufa
Sino la que en el corazón ardia.*

Буда се отправил на голямо приключение за всички хора, които копнеят за живот и „слагайки ръката си на ралото“ повече не се обърнал назад.

Неговата духовна борба продължила шест години, докато най-сетне, в отчаяние, той седнал под дървото Бодхи с героичната решителност или да умре, или да намери вечен живот. Неговият героизъм донесъл своята награда. През тази нощ Буда видял Колелото

на ставане (изграждане), *четирите велики истини*, Пътя на осемте съвършенства, Средния Път и най-после НИРВАНА, Истината.

Коя е Истината, която Буда ни казва, че е намерил? Други духовни водачи казват, че са намерили Истина. Разумът ни казва, че Истината трябва да бъде Една. Знаем, че науката е безспирен прогрес, но че духът на науката, който води научния свят в голямото приключение, е един. Знаем, че има велики поеми, съставени на езици от миналото и настоящето, че тези стихотворения са поезия, но че духът на поезията е един. Знаем, че има много свещени книги и че има различни религии, но ако четем свещените книги внимателно и духовно, виждаме, че най-високото в тях, в техните най-духовни и морални елементи, е едно. И знаем, че въпреки много страни и раси, има нещо в духа на човека, което чувствителният човек чувства като такъв. Истината на Вселената трябва да бъде Една, дори както духът на науката, поезията и религията и човечеството са едно цяло. Това ли е, което Буда е намерил, и са намерили най-великите духовни водачи?

Науката върви по земята. Поезията лети над земята. И двете са необходими за напредъка на човека; но неговият напредък е неговото поклонение и неговото поклонение е неговото осъществяване (и така израстване). Отвъд това да се осъществи, има Битие (Съществуване), а от Битието (Съществуването) идва любовта и идва доброто, и красивото; но нито любовта, нито доброто, нито красивото могат да се видят през телескоп или микроскоп.

Ето защо поезията от миналото никога не е стара, както е науката за миналото.

Буда намерил НИРВАНА, обединението на крайното с Безкрайното, онази Истина, която според Кена Упанишад „посещава мисълта на онези, които го познават отвъд мисълта, а не на онези, които мислят, че може да се постигне чрез мисъл“. Нирвана е спомената в Бхагавад Гита, когато се казва:

Йоги, който, господар на ума си, винаги се моли в тази хармония на душата, постига мира на Нирвана, върховния мир, който е в мене. (Бхагавад Гита, 6.15)

И също в последния стих на втора глава:

Това е Вечното в човека, о Арджуна. Стигайки до него, всяка заблуда изчезна. Дори в последния час от живота си на земята, човек може да достигне нирвана на Брахман — човек може да има мир в мира на своя Бог.

Традицията разказва, че когато Буда намерил Нирвана под дървото Бодхи, той излял радостта си от освобождението в два известни стиха на Дхаммапада:

Напразно съм обикалял циклите на много животи,
стремейки се да намеря строителя на къщата на живота и
смъртта. Колко голяма е мъката на живота, който трябва да
умре!

Но сега Те видях, Строителю на къщи: никога повече
не построявай тази къща. Гредите от грехове са счупени,
билото стълб от невежество е разрушено. Треската за
жадуване отмина: защото смъртният ми ум отиде към
радостта на безсмъртната НИРВАНА. (Дхаммапада, 153–
154)

Описанието за НИРВАНА, дадено от Буда в Удана 8, може да се
сравни с това на четвъртото състояние на съзнание на Мандукя
Упанишад и с четирите етапа от молитвата на Св. Тереза:

Едно Състояние има, братя, в което земя, вода, огън и
въздух не са; където не е нито съзнанието, нито
пространството, нито празнотата, нито този свят, нито свят
отвъд там, нито са там слънцето или луната. То не идва, и
не заминава, не стои неподвижно, нито пада, нито се
покачва.

Това е краят на мъката. Това е Нирвана.

Св. Тереза, 1515 — 1582 г., описва чрез християнски изрази четири молитви, които могат да бъдат сравнени с това, което Йога Сутра ни казва, или будистките медитации. Тя говори за това, че правим градина, където засаждаме семената на добрите си дела в живота. Тази градина трябва да се полива от водите на любовта. Тези води можем да извлечем по четири начина: от кладенец с кофи, трудоемък начин; чрез използване на колелото на навес, машина за изтегляне на вода; край водите на поток; или чрез дъжд от небето, най-лесния начин. Четирите начина отговарят на спомен, медитация, съзерцание и обединение.

Припомнянето изисква внимание и концентрация. Когато е чисто, безкористно, неосъзнато, то надхвърля удоволствието и достига радост, радостта от любовта.

Вторият етап е медитация: умът мисли, но мислите са ограничени до определен обект. На този етап намираме използването на мисълта във всички форми. Повечето мисли, включително научна, научна и философска мисъл, принадлежат към този втори етап. Когато мисълта е ясна и използвана за нещо добро и красиво, ние откриваме радостта от медитацията и тази радост също е любов.

На третия етап има съзерцание, много по-висок етап. Света Тереза го нарича „молитва за тишина“. Това е тишина на ума. Ние сме в района на поезията и изкуството, където има по-голяма радост и любов. До това не може да се стигне чрез мисъл, защото мисълта е звук, а не мълчание и само мълчанието във Вечността може да надхвърли звука във времето. Знанието, произтичащо от съзерцанието, е описано в Бхагавад Гита:

Когато човек види Вечността в нещата, които отминават, и Безкрайността в крайните неща, тогава човек има чисто знание. (Бхагавад Гита, 18.20)

Съзерцанието надхвърля мисълта и е по-висок етап на радост и любов. Мълчанието на съзерцанието направи възможно такива стихове като тези, започващи „Одата на гръцката урна“ на Кийтс:

*Ти все още не желаеш булка на тишината,
Ти си хранениче (чуждо дете) на Тишината и
бавното време...*

Сама мисълта никога не може да създаде тези стихове на мълчаливия чудотворец, и сама мисълта никога не може да ги разбере.

Четвъртият етап е наречен от Св. Тереза „Молитва на Съюза“. Това е извън концентрацията или спомнянето, медитацията и съзерцанието: това е кулминацията на най-висшия човек, който може да достигне. На този етап неговото ставане е спряло и той е чисто Битие (Съществуване). Това се усеща от Уърдсуърт, когато казва в своите „Редове съставени над абатството Тинтерн“^[1]:

*Онова спокойно и благословено настроение,
При което привързаностите нежно ни водят, —
Докато, дишането на тази телесна рамка
И дори движението на нашата човешка кръв
Почти преустановено сложило в сън
В тяло, и станало жива душа;
Докато с око, притихнало от силата
На хармонията и дълбоката сила на радостта,
Ние виждаме в живота на нещата.*

Това е в моменти на Съществуване, когато човекът е открил ТОВА отвъд думи и мисли и го е нарекъл Брахман, Атман, Елохим, Бог, Нирвана, Дао, Аллах или Ом, което според Упанишадите включва всички имена и други свещени думи.

В състояние на съзерцание и единение, познаващият и познатото са едно. Его-съзнанието е изчезнало: художникът на дървото се е превърнал в дървото. В нормалното състояние на съзнанието умът е като лампа, която трепти във ветровете на времето, но във върховно единство:

Тогава душата му е лампа, чиято светлина е стабилна, защото гори в подслон, където никакви ветрове не влизат. (Бхагавад Гита, 6.19)

Големият японски духовен учен д-р Дайсецу Тейтаро Сузуки, 1871 — 1966 пише два дни преди смъртта си въведение към книгата „Цветето не говори“ на преподобния Зенкей Шибя-Яма. Това, което той казва, има отношение към тази връзка:

Дзен ни учи, че за да разберем планината като планина по Дзен начин, първо трябва да се отрече опитът — планината не е планина — и само когато това отрицание бъде разбрано, потвърждението „планината е планина“ се превръща в реалност.

Голямата задача на човека на земята е да види Реалното зад появата на будните сънища, описано от Шекспир в Бурята:

*Бъди весел, Сър.
Вечерта ни приключи. Тези наши актьори,
както ви предказах, бяха всички духове и
Се претопиха във въздух, в тънък въздух:
И, като неоснователната тъкан на тази визия,
Кулите, покрити с облаци, великолепните дворци,
Тържествените храмове, великият глобус сам по
себе си,
Да, всичко, което той наследи, ще се разложи,
И, подобно на това несъществуващо, избледняло
състезание,
Не оставяйте багаж зад себе си. Ние сме такъв
материал,
Върху които се правят мечтите; а нашият малък
живот
Е обкръжен със сън.*

Що се отнася до радостта, почувствана във високата молитва на единение, Чандогя Упанишад казва:

Където има творение (творчество), има напредък. Където няма творение, няма прогрес: знайте същността на творението.

Където има радост, има и творение (създаване). Където няма радост, няма творение: познайте природата на радостта.

Където е Безкрайното, има и радост. Няма радост в крайното.

Описвайки етапа на съзерцание, „Молитвата за спокойствие“, Света Тереза казва:

Ние започваме да губим жаждата си за нещата на тази земя; и не е чудно, защото човек вижда ясно, че нито богатство, нито сила, нито почести, нито удоволствия не могат за миг, дори за премигване на окото, да дадат такава истинска радост.

За молитвата за единение тя може да каже само това, което могат да кажат онези, които са постигнали състояние, което не може да се опише с думи:

Нека сега говорим за радостта, която изпитваме, когато този съюз е постигнат. Нека този, който знае, се опита да го изрази: не може да се разбере, още по-малко да се изрази с думи.

И според Таиттирия Упанишад:

Думите и умът отиват при него, но не го достигат и се връщат. Но този, който познава радостта на Брахман (Бръмън), не се страхува повече.

* * *

В съюз с Битието Упанишадите откриват състояние, което не е „нито външно, нито вътрешно съзнание, нито полусъзнание, нито безсъзнание“, състояние, което е „мир и любов“. Буда открил в НИРВАНА състояние, „в което няма нито съзнание, нито пространство, нито празнина. Това не е идване, не е вървене, нито стоене неподвижно, нито падане, нито издигане“.

Св. Йоан на Кръста, 1542 — 1591 г., казва, че когато душата е в единство, тя вижда великолепието на Бог като много огнени лампи, неговите качества: любов, всемогъщество, мъдрост, милост, справедливост и много други. Всички тези огнени лампи се сливат в Лампата на Божието същество.

Така ние виждаме, че в края на Пътя всички те са намерили ЕДИН, който е в многото и при когото всички можем да отидем.

Доброто и красивото са двата велики идеала на древна Гърция, καλός καί ἀγαθός (калос кай агатос). Плотин, 205 — 270 г. сл.н.е., изразява в своята философия:

Да направим душата си добра и красива, означава да се направим подобни като Господ: защото Бог е красота.

Грозотата е същото като злото: неговата противоположност е красота и доброта.

Любовта към Красивото, истинската религия на (днешна) Гърция, е изразена от Кийтс в безсмъртни думи:

*Красотата е истина, истината красота, — това е
всичко,
Което знаете на земята, и всичко, което трябва да
знаете.*

Кийтс вижда Духа на Красотата във всички неща и той знаел, че този Дух е Истина: това било неговото върховно познание на земята и това е било всичко, което той имал нужда да знае. Да видиш красотата в природата и изкуството, означава да видиш истината на изкуството и природата, а да видиш красотата на Вселената означава да видиш истината на вселената. Когато в търсенето на Бог св. Августин поставя под въпрос небето и земята, той възкликва:

„Моето питане към тях беше моята мисъл, а отговорът им беше тяхната красота.“ Това е била далновидността на еврейския поет:

*Небесата известяват славата Божия,
и Небесният склон показва саморъчния му труд.*

Истинският духовен виждащ е поет, независимо дали съчинява стих или не, и сияние на красота грее върху думите му: нека помислим за красотата на думите на Исус и за живота му като живот на красотата. Нека чуем Буда, думите на Буда:

Казва се, че веднъж Ананда, любимият ученик на Буда, поздравил своя господар и казал: „Половината свят живот, о, господарю, е приятелството с красивото, общуването с красивото, сдружаването с красивото.“

„Не говори така, Ананда, не говори така“, отвърнал Учителят. „Не е половината от светия живот. Това е цялото от светия живот.“

„Някои хора“ — казал Буда, Учителят — „ме обвиниха, изричайки тези думи“:

„Когато човек постигне освобождаването, наречено *Красивото*, и пребъдва в него, в такъв момент той смята

цялата вселена за грозна.

Но никога не съм изричал тези думи. Това, което казвам, е: Когато някой постигне освобождението, наречено *Красивото*, в такъв момент той **наистина** знае какво е *Красота*“.

(Самюта и Диг’ха Никая)

Любовта е красота, а красотата е истина, и ето защо в красотата на цветето можем да видим истината на Вселената. Това е как Буда говори за любовта в Маджихима Никая:

Веднъж, по този начин Буда говорил на своите ученици: Думите на хората към теб могат да бъдат от пет вида: в точното време или в грешното време, истински или неверни, нежни или горчиви, печеливши или непечеливши, любезни или обидни.

Ако хората говорят зло за вас, това трябва да си помислите: „Сърцето ни няма да се колебае; и ще пребъдваме в състрадание, в доброта, без обида. Ще мислим за човека, който говори лошо за нас с мисли за любов, и в мислите си за любов ще се заселим. И от това обиталище на любовта ще изпълним целия свят с далечна, широко разпространена, безгранична любов“.

Още повече, ако разбойниците трябва да ви нападнат и да ви режат на парчета с двуръчен трион, крайник по крайник, и някой от вас да чувства омраза, такъв не е последовател на моето Евангелие.

* * *

Упанишадите са пътят на светлината; *Бхагавад Гита* е пътят на любовта; *Дхаммапада* е пътят на живота. Буда е избягвал метафизични въпроси. Той би могъл да им отвърне с думите на Исус: „Търсете първо Божието Царство и Неговата правда; и всички тези неща ще бъдат

добавени към вас“. Затова Буда лишава своето учение от метафизика. Той просто казва:

Не вършете това, което е зло. Правете това, което е добро. Пазете ума си чист. Това е учението на Буда.
(Дхаммапада, 183)

Казва се, че веднъж въоръжен човек предприел дълго пътуване, за да види свят последовател на Буда, и попитал дали учението на Буда може да му бъде преподавано. Отговорът бил: „Не вършете това, което е зло. Правете това, което е добро. Пазете ума си чист. Това е учението на Буда.“ „Това ли е всичко?“, казал въоръженият мъж; „Всяко дете на пет години знае това.“ „Може да е така, но малко мъже на осемдесет могат да го практикуват“, му било отвърнато.

Първата от големите истини на Буда е, че „всичко е преходно“ и следователно всичко е скръб, е част от миросгледа на човека през вековете, изразена в запомнящите се думи на Екклесиаста: „Суета на суетите, казва проповедникът, суета на суетите; всичко е суета“. Но Буда ясно посочва, че само преходният живот е суетата, а не вечният живот или онези моменти от вечния живот, на които можем да се наслаждаваме в преходния си живот.

Във втората от своите велики истини Буда дава своя дълбок духовен и психологически принос за проблема с човека: причината, поради която човек страда под преходното, под нещата, които отминават, е, че той се придържа към преходното, той жадува за неща, които отминават, като по този начин забравя вечно присъстващото Безкрайно в него. Малцина мъже във всички времена са копнели за Вечността и са постигнали Вечността, но само малцина. Когато светлината, видяна от малцина, стане светлината на мнозина, тогава човек ще може да се осъществи на тази земя. Междувременно не можем да не видим истината на Божията Песен:

Измежду хиляди човеци, може би един се стреми към съвършенство; и измежду хилядите онези, които се

стремят, може би един ме познава истински. (Бхагавад Гита, 7.3)

Буда прави *желанието*^[2] (и жаждата, произлизаща от него) източник на страдание, и свободата от жаждата — източник на освобождение. Що се отнася до обикновените, необходими, земни потребности, думите на Исус биха могли да бъдат думите на Буда: „Търсете първо Царството на Бог, и Неговата Правда, и всички тези неща, ще бъдат прибавени към вас.“

Свободата от жаждата на желанията произтича от мира в човека и между хората.

Свободата от желанията е полутон на мъдростта, която преминава в духовно виждане (визия).

Гита го прави абсолютно условие за освобождение:

Когато човек предаде желания, които идват в сърцето му, и с Божията благодат намери радостта на Бог, тогава душата му наистина е намерила покой. (Бхагавад Гита, 2.55)

Но Бхагавад Гита също ясно посочва, че има абсолютна разлика между желанието и добрата воля и по този начин Кришна казва:

Аз съм силата на тези, които са силни, когато тази сила е свободна от страсти и егоистични желания. Аз съм желание, когато то е чисто, когато това желание не е против праведността. (Бхагавад Гита, 7.11)

Голямата битка на Бхагавад Гита, битката на живота, е битката на противоположните желания и затова чуваме: „Бъди войн и убий желанието, мощния враг на душата“. (Бхагавад Гита, 3.43)

Св. Йоан на Кръста казва, че всички доброволни желания, големи или малки, или дори най-малките, са в пътя на обединението,

защото причастието е превръщането на волята на човека във воля на Бога, и най-малкото егоистично желание е разделение, отделяне.

В Самюта Никая четем следната история:

Страданието, причината за страданието, краят на страданието и Пътят, който води до края на страданията: това са Четирите истини на Буда.

Синът на Малункя бил стар и разтревожен да познае накратко учението на Буда. Той отишъл при Учителя, който го попитал:

— „Чувстваш ли каквато и да е жажда, сине на Малункя, за неща, които никога не си виждал, които не виждаш и които не искаш да виждаш в бъдеще?“

— „Не, Учителю.“

— „Чувстваш ли каквато и да е жажда за неща, които никога не си чувал, които не чуваш и които не искаш да чуеш?“

— „Не, Учителю.“

— „Същото би могло да бъде попитано за другите сетива. Сега, чувстваш ли каквато и да е жажда за неща, които никога не си мислил, не мислиш, и не искаш в бъдеще да мислиш?“

— „Не, Учителю.“

— „Дори и да нямаш жажда за неща, които не са в мислите или сетивата ти, не изпитвай жажда за неща, които са в сетивата и мислите ти. Това е пътят, който води до края на страданието.“

— „Разбрах, Учителю.“

И така, синът на Малункя видял Истината и напуснал Учителя с радост в сърцето си.

Рабиндранат Тагор пее за **мъката на човека**:

— „Затворнико, кажи ми, кой те завърза?“

— „Моят господар“, казва затворникът. „Мислех, че мога да надмина всички в света с богатство и власт, и натрупах в собствената си съкровищница парите, дължими на моя цар. Когато сънят ме надви, легнах върху легло, което беше за моя господар, и след събуждане установих, че съм затворник в собствената си съкровищница.“

— „Затворнико, кажи ми кой е този, който изработи тази нерушима верига?“

— „Аз бях“, казва затворникът, „който изкова тази верига много внимателно. Мислех, че моята невидима сила ще задържи света в плен, оставяйки ме на свобода необезпокояван. Така нощем и денем работех над веригата с огромни огънове и жестоки удари. Когато най-накрая работата беше свършена и връзките бяха завършени и нечупливи, установих, че тя ме държи в хватката си.“

Спирането на желанията и освободителният мир е предложено в Тао Те Чинг^[3]:

*Без да излизам от вратата си,
мога да узная всички неща на земята.
Без да гледам през прозореца си,
мога да познавам небесните пътища.*

*Защото колкото повече човек пътува,
толкова по-малко той знае.*

*Мъдрецът затова
пристига, без да пътува,
вижда всичко, без да гледа,
прави всичко, без да извършва.*

Книга за пътя и неговата
светлина, стих 47

Средният Път на Буда ни помага да разберем защо трябва да има мир от жаждата, от желанията. Този Средният Път е тесният Път на усъвършенстване, който води до върха на светата планина, както бе обрисувано в някои ранни издания на Свети Йоан на Кръста. Отдясно е грешен път, който води до желание за неща от земята, а отляво е грешният път, който води до желание за неща от небето. Два стиха от Бхагавад Гита могат да се отнасят за тези два грешни пътя:

Има мъже, които нямат зрение и въпреки това говорят много думи. Те следват буквата на Ведите и казват: „няма нищо друго, освен това“.

Душата им е изкривена от егоистични желания, а тяхното небе е егоистично желание. Те имат молитви за удоволствие и мощ, чиято награда е земно прераждане. (Бхагавад Гита, 2.2–43)

Но в центъра има тясната пътека, която води до върха на планината. Този път предполага хармония в живота: „нито за онзи, който яде твърде много, нито за този, който яде твърде малко; нито за този, който спи твърде малко, нито за този, който спи твърде много“, (Бхагавад Гита, 6.16). Това е Път на Съвършенството, както е обяснено от Буда в тази история:

Сона Коливиса бил син на богат търговец, присъединил се към ордена на монасите на Буда. С излишък на ревност той вървял на тръни, и пътеката, по която вървял, била покрита с кръв. Тогава той си помислил: „И ако бих се върнал в дома си и да използвам богатството си за правене на добри дела?“ Буда, Учителят, разбрал мислите му, отишъл при него и го попитал:

— „Когато си беше у дома, Сона, можеше ли да свириш на лютня?“

— „Да, Учителю.“

— „Когато струните на лютнята бяха прекалено опънати, дали твоята лютня издаваше подходящи звуци?“

— „Не, Учителю.“

— „Когато струните на твоята лютня не бяха нито прекалено опънати, нито прекалено отпуснати, лютнята издаваше правилните звуци. Не беше ли така?“

— „Така беше, Учителю.“

— „Подобно на това, Сона, излишъкът от ревност води до само-извисяване^[4], а липсата на ревност води до бездействие: имай равномерност в ревност, овладей силите си в Хармония. Това да е твоята цел.“

Сона Коливиса чул думите на Учителя послушал ги и за кратко време стигнал Нирвана.

А какво намираме на върха на Божията планина? По Пътя откриваме думата *нада*, нищо, написана пет пъти: *нада, нада, нада, нада, нада*. А на планината е написано: „Y EN EL MONTE NADA“, „И на планината нищо“.

Пътят, който не води до нищо, е пътят на Безкрайното, споменат в Дао Те Кинг: „Отидете далеч в Пустотата и там почивайте в тишина“. Това е прочутата Шунята на Будизма. Св. Йоан на Кръста иска да разграничи важността на нищо, в неговия положителен и отрицателен смисъл:

За да имате удоволствие във всичко,

търсете удоволствие в нищо.

За да можете да знаете всичко,

стремете се да не знаете нищо.

За да притежавате всичко,

стремете се да не притежавате нищо.

За да бъдете всичко, стремете се да бъдете нищо.

Отец А. Бейкър, 1575 — 1641 г., обяснява с тези думи:

Нищо и нищо прави нищо. Разберете и имайте предвид тази мистична поговорка, извадена от практиката на аритметиката, където някой събира двете нули, казва, както споменах: „Нищо и нищо прави нищо“.

Това е състояние на съвършен съюз, което се назовава от някои, състояние на нищо, а от други чрез много причини, състояние на цялост (на тоталност).

„Но Духът не е това, не е това“, казва Брихад-Араняка Упанишад.

Шунята идва от санскритски словесен корен, „СЕ“, който има отрицателно значение на празно и положително значение на пълно. Предложението за празнота е намерено в Дхаммапада: „Изпразнете лодката на живота си, човеци“, (Дхаммапада, 369).

А също и когато се казва:

Когато с ум в тих мир монахът влиза в празната си къща, тогава той изпитва неземната радост от гледането на светлината на Истината. (Дхаммапада, 373)

В 93-ти стих е ясно предложено:

Кой може да проследи невидимия път на онзи, който се рее в небето на освобождението, безкрайната Пустота без начало, чиито страсти са мир и над когото удоволствията нямат власт?

Когато Дхаммапада е била съставена, вероятно през третия век преди Христа, може би са били използвани няколко идеи, общи за индийската мисъл, а оригиналните стихове на Дхаммапада на свой ред са намерили своето място в индийските писания. Ако изберем няколко стиха от *Хитопадеса*, можем да открием духа на нежна ирония и мъдрост, намерен в някои стихове на Дхаммапада:

От каква полза са думи на мъдрост за онзи, който е неразумен? От каква полза е лампата за човека, който е сляп?

Чуйте същността на хиляди свещени книги: да помагаш на другите е добродетел; да нараняваш другите е грях.

Човек се издига или спуска със собствените си действия: като строител на стена или като копач на кладенец.

Човекът с тесен мироглед мисли и казва: „Този е един от нас; този не е, той е непознат. За човека с благородна душа цялото човечество обаче е едно семейство“.

А че духът на Дхаммапада е духът на Буда, се приема както от неговите последователи, така и от учените. Буда иска да спрем колелото на ставане, за да можем да си починем в центъра на Битието (Съществуването). Той иска да следваме Средния Път, който е пътят на Бхагавад Гита, и да осъзнаем напълно *четирите велики истини* и по този начин да започнем да следваме великия Път. Неговото послание е послание на живота, на живота тук и сега, точно в този момент, така че всеки момент от нашия живот е напредък по пътя на съвършенството. Що се отнася до метафизичните въпроси, той мълчи, предлагайки метафизическия факт, че Върховният е отвъд думите. На въпроса дали човек живее след смъртта, той също би могъл да даде отговора, на един от последователите си:

Ние не знаем дали той е тялото, или в тялото, или е различен от тялото, докато е жив: как можем да разберем дали след смъртта на тялото той е мъртъв?

Буда иска от нас да почувстваме спешност при решаването на нашия духовен проблем и да използваме причината си за решението на

моралния си проблем. Има стара индийска молитва, която може да бъде универсална молитва за човека:

Нека злият човек стане добър и нека добрият човек има мир. Нека този, който има мир, да стане свободен, а който е свободен, да направи другите свободни.

Стих от Дхаммапада изразява това чувство за спешност:

Как може да има смях, как да има удоволствие, когато целият свят гори? Когато си в дълбока тъмнина, няма ли да попиташ за лампа? (Дхаммапада, 146)

Дхаммапада е лампа. Нека помислим за първите два стиха, които ни казват, че ако човек има чист ум, радостта го следва, но ако той има нечист ум, страданието го следва. Духът на тези стихове е предложен в *Майтри Упанишад*:

Самсара, превъплъщението на живота, се случва в съзнанието на човека. Следователно нека човек поддържа ума чист, защото това, което човек мисли, той става: това е тайната на Вечността.

Думите на санскрит, започващи това изречение, могат да бъдат девиз за книга по психология: *Cittam eva hi Samsaram*, от санскрит — „Умът е Самсара“. Всеки момент от нашия живот е нов живот и стара смърт: ние умираме в минало, което вече го няма, и живеем в бъдеще, което идва, и по този начин животът ни на тази земя е вечна трансмиграция (превъплъщение).

* * *

Пътят, даден от Буда, е път от осем етапа, а осемте етапа са осем съвършенства. От мелодии и хармонии по време на пътуването стигаме до тишината на Нирвана.

Майтри Упанишад казва:

Звукът на Брахман е ОМ. В края на ОМ настъпва тишина. Това е радостта от тишината. Това е свършекът, където страхът и скръбта вече не съществуват: краят е постоянен, неподвижен, никога срутващ се, вечен, безсмъртен.

За да достигнете Висшето, помислете с обожание за звука и тишината на Брахман. Защото е казано: „Бог е звук и мълчание. Казва се ОМ. Следователно постигнете съзерцание — съзерцание в мълчание върху него“.

Първите стихове на Дхаммапада ни показват началото на Пътя. В тези стихове е даден закон на духовната гравитация с възвишена простота. Чистият Ум^[5] дава възможност да имаме правилни възгледи, първият етап от Пътя. Чистият ум е като ясно огледало, което отразява нещата, но не отнема нищо и ги вижда в една и съща светлина. Този чист ум е изразен с думите на Кришна: „Аз съм един и същ към всички същества, и моята любов винаги е една“. (Бхагавад Гита, 9.29)

В думите на Исус се предлага: „Ако някой чуе думите Ми и не им вярва, аз не го осъждам“. (Йоан, 12.47)

Ако попитаме, „какво е правилно?“, можем да отговорим с думите на Дхаммапада:

Ароматът на цветята не се пренася срещу вятъра, нито дори ароматът на сандалово дърво, на розов залив, или на ямин; но ароматът на добродетелността пътува срещу вятъра и достига до краищата на света. (Дхаммапада, 54)

На първия етап по Пътя намираме и четирите добродетели, чийто аромат „достига до краищата на света“, четирите велики добродетели на будизма и наистина на цялата духовна религия или хуманизма: *Майтри*, *Каруна*, *Мудита*, *Упекша*. *Майтри* на пали е „дружелюбност“, „добра воля“, „доброжелателност“, „любов“, „доброта към всички“. *Каруна* е „съчувствие“ (състрадание), „съжаление“, „скръб за страданията на всички“. *Мудита* е „радост“ в доброто на всички. *Упекша* е „прошка“, чрез отхвърляне (и така отдръпване от влиянието в себе си) на грешките на другите. Тези добродетели помагат на човека да влезе в Пътя и са негови големи приятели в пътешествието му.

„Правилните възгледи“ са чист поглед (чиста визия) спрямо *четирите велики истини*.

Вторият етап е *правилна решителност*. Виждаме звездата над Пътя на съвършенството и решаваме да следваме звездата, като си спомняме думите на Упанишад: „Човек идва с неговите действия до края на неговата решителност“. Тъй като духовният живот е един, думите на Исус могат да бъдат цитирани:

„Никой човек, който е сложил ръка на плуга и е погледнал назад, не е годен за Божието Царство.“

Третият етап са *правилни думи*. Бхагавад Гита казва:

Думи, които дават мир, думи, които са добри, красиви и верни, както и четенето на свещени книги: това е хармонията на думите. (Бхагавад Гита, 17.15)

И Дхаммапада ни казва: „По-добре от хиляда безполезни думи е една-единствена дума, която дава мир“.

Буда определя правилните думи като „думи в точното време, истински, печеливши и любезни“. Идеалът на истината е абсолютен. Само истината може да спаси човека.

Четвъртият етап е **правилно действие**. Това е Карма Йога в **Бхагавад Гита**: добра и чиста работа като принос за любов. Това ще изпълни индийския стих на мъдростта:

Чуйте същността на хиляди свещени книги: Да помагаш на другите е добродетел; да нараняваш другите е грях!

Това се вижда и във възвишените думи на Исус Христос: **„Правете добро на онези, които ви мразят“**.

Петият етап е *правилната прехрана* или правилното средство за поддържане (подпомагане) на живота.

Човекът, който следва Дхамма на Буда, или всъщност Дхаммата на великите духовни водачи, не може да изкарва прехраната си, като работи за производството и използването на неща, които са безполезни, вредни или зли. Само вътрешната светлина и духовният героизъм могат да помогнат на човека в неговото морално издигане.

Шестият от осемте етапа на Пътя, от онези съвършенства, които като духовни вълни подтикват човека към брега на НИРВАНА, е *правилно усилие*.

Правилното усилие означава правилно налягане и правилно отпускане. В концентрация това означава правилното внимание към нещо, докато има отпускане на всичко, което не е свързано с обекта на внимание. Всички правилни усилия са правилни, в смисъл че никога не мислим за тях като усилия. Мъдреците от всички времена са виждали тази истина.

Епиктет, 60 — 140 г. сл.Хр., пише:

Знайте, че няма нищо по-лесно за боравене от човешката душа. Нужно е да се иска, и нещото е направено: душата е на прав път. Обратно, трябва само да кимнеш и всичко е загубено. Защото разруха или възстановяване са отвътре.

Трябва да научим парадокса, че искането да не мислим за едно нещо, всъщност означава — да мислим за това нещо; и че докато мислим, че това е усилие да се изхвърлят нежеланите мисли или навици, ние го правим усилие.

Седмият етап е *правилната памет*, правилната внимателност. Това е постоянно помнене на Пътя, една тиха бдителност на живота.

Това е възхвалявано във втората глава на Дхаммапада в „Пътят на Безсмъртието“ и предлагано в тринадесета глава: „Повдигни се! Бди. Запомни и не Забравяй“.

Исус казва: „Бдете и се молете“. Св. Йоан на Кръста говори за „мълчание и работа“. В нашия мрак си спомняме думите на Исаия:

11. Страже, какво остава от нощта? Страже, какво остава от нощта?

12. Стражът отговаря: „Утрото идва, но след това нощ. Ако искате да попитате, попитайте; върнете се отново.“ (Исаия, 21:11-12)

Духовният път е наблюдение, питане и завръщане.

Последният от осемте вълни на духовен живот, които ни пренасят на другия бряг, се нарича *Самадхи*, дълбока духовна връзка. Това е последното общение на крайното с Безкрайното, краят на

пътуването, споменат в Дхаммапада: „Пътешественикът е достигнал края на пътуването.“ (Дхаммапада, 90)

Думата САМ-А-ДХИ идва от корена ДХА, което означава да се държи на място. С префикса САМ (от санскрит „заедно“) и А, Самадхи предлага съюз, дълбока връзка: съюз с БАХМАН от Упанишадите, съюз с Бог на християнските мистици, съюз с Нирвана на Буда.

Четири етапа на Самадхи, споменати в будистките писания, ни напомнят за четирите етапа на молитвата на Света Тереза. Първият етап на Самадхи е чиста мисъл, памет и медитация, и е последван със спиране на мисълта, съзерцание. В тези два етапа има дълбоко съзнание за радост и мир. В третия етап на будисткия Самадхи, „молитвата за тишина“ на Света Тереза, съзнанието за радост, което е общо за първите два етапа, изчезва; но все още има съзнание за мир, остатък от съзнанието на „Аз“ във времето. Тежестта на егото на този етап е много лека, но все още е с човека; докато в последния четвърти етап се постигне НИРВАНА, бремето на егото, бремето на живота, е паднало завинаги и човекът е свободен:

Пътникът е стигнал до края на пътешествието! В свободата на Безкрайността той е свободен от всякакви тъги, оковите, които са го вързали, се изхвърлят и изгарящата треска на живота престава.

(Дхаммапада, 90)

* * *

Посланието на Буда е в Дхаммапада и изслушването на това послание е радост:

Също както езеро, което е чисто, и мирно и дълбоко, така става душата на мъдрия човек, когато чуе думите на ДХАММА. (Дхаммапада, 82)

А думите на Дхамма са думи на Истината.

Посланието на Буда е послание на радостта. Намерил съкровище, иска да следваме пътя, който води до съкровището, което е открил. Той казва на човека, че е в дълбока тъмнина, но също така му казва, че има път, който води към светлината. Той иска от нас да се повдигнем от мечтания живот във висш живот, където човек обича и не мрази, където човек помага и не наранява. Неговият призив е универсален, тъй като той апелира към разума и към универсалното във всички нас: „Вие сте тези, които трябва да положат усилията. Великите от миналото само показват пътя“. Той постига върховна хармония на визията и мъдростта, като поставя духовната истина на решаващия тест за опит; и само опитът може да задоволи ума на съвременния човек. Той иска да бдим, да сме будни, иска да търсим и да намираме.

В *Дхаммапада* можем да чуем гласа на Буда. Това Евангелие на светлината и любовта е сред най-големите духовни творби на човека. Всеки стих е като малка звезда и целият има сиянието на Вечността.

Хуан Маскарò

Комбъртън, Кеймбридж
Декември 1971 г.

[1] William Wordsworth, Lines Written a Few Miles above Tintern Abbey — Бележка на преводача на български ↑

[2] Иччха санскрит चिच्छा — искане, желание. ↑

[3] На български се среща и като Тао Те Кинг (Tao The Ching). — Бележка от преводача на български. ↑

[4] Тук и нататък в текста се използва полуслято изписване на думи, които преводачът на български е подбрал, за да подчертае смисъл. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[5] Читта санскрит चित्ता — ум, разум; който се отнася към съзнание и мисли. В Будизма (и Патанджали Сутра) конкретно се отнася до „овладяване на ума“, или „състояние на подчинение на ума“, и представлява едно от „десетте майсторства, умения на Бодхисаттва“.

↑

ТЪЛКОВЕН ПОКАЗАЛЕЦ ОТ ПРЕВОДАЧА НА БЪЛГАРСКИ

ДХАММА (ДАММА) пали — космичен принцип на истинност, законност и добродетелност. Прилагането (и следването) на ДХАММА е съвкупност от духовен, индивидуален и социален напредък (израстване), трансформиране на материални зависимости, и цялостно развитие. Живот спрямо космическа Хармония. [44](#), [45](#); [79](#), [82](#); [194](#); [205](#), [217](#); [364](#)

ДХАРМЪ (ДХАРМА, ДАРМА) санскрит: ढडडड — ДХАММА.

ПАДА пали — *крак*.

ПАДЪ санскрит ढड — стъпка, крачка.

ПЪТХЪ (ПЪТ) санскрит ढड — *път, начин*. [11](#), [12](#), [17](#); [21](#), [22](#), [23](#), [31](#); [38](#); [46](#), [47](#), [54](#), [58](#); [80](#), [64](#), [65](#); [86](#), [87](#), [89](#); [92](#), [93](#); [123](#); [168](#), [169](#), [175](#); [179](#), [180](#), [191](#); [208](#); [237](#), [240](#), [254](#), [255](#); [256](#), [259](#); [273-289](#); [302](#); [306](#), [310](#), [313](#), [316](#), [317](#), [318](#), [319](#); [328](#), [330](#); [346](#), [347](#), [353](#); [368](#), [382](#); [390](#), [403](#), [414](#), [420](#)

ДЕВЪ(А) санскрит ढडड — *божество*, или част от силите, които изграждат и регулират вселената. Има добри и лоши сили. Всички те имат едно начало, един произход, но са различни по същност и предназначение.

ЙОГЪ (ЙОГА) ведически санскрит ढडड — *съюз, съгласие, хармония*. [282](#)

БУДДХА (БУДА, БУДДА) санскрит ढडडडД — *буден, осъзнат*. Развито състояние на човешката кондиция и съзнание в резултат от действия и недействия. БУДДХА е този, който върви по и завършва пътя на праведността. Истински *просветен*. [59](#); [75](#); [193](#), [194](#), [196](#); [255](#); [285](#); [296](#), [297](#), [298](#), [299](#), [300](#), [301](#); [368](#), [381](#), [382](#); [387](#), [392](#), [422](#)

БОДХИСАТТВЪ(А) санскрит ढडडДДДДДДД — този, който е на път за постигане на съвършено *знание*. Поредица от последните прераждания на дадена душа. Предназначението на които е да развие

БУДДХА. „Този, чиято същност (сатва □□□□□□) е станала интелект (бодхи □□□□)“

ЯМЪ(А) санскрит □□ — божеството на смъртта, „кармичен Съдия“. Този, който чете карма записите и зависимостите на различните кармични взаимоотношения, на базата на които се вземат решения за индивида, групата. В индийската митология известен също като Дхарма-Радж, (на класически санскрит) □□□□□□ *царят на ДХАРМЪ*, в ДХАММАПАДА е споменат като „Царят на смъртта“.

МАРЪ(А) санскрит: □□□ убийство, клане, спънка или пречка — „злият“, „раздразненият“, „не-сдържаният“, „сръдливият“ — злонамерено божество, което се опитва да спъне човека (в индивидуален и групов аспект) от това да практикува и следва ДХАММА. И по този начин да попречи на избягването от кръга на преражданията. 7; 40; 46, 57; 274, 276; 337

БХИККХУ пали (**БХИКШУ** санскрит □□□□□□) — монах, просяк. 142; 266, 267; 283; 371, 378

САМСАРЪ(А) санскрит □□□□□ — *цикълът на раждане и смърт*. Във ведическата традиция освобождаването от САМСАРА често се сравнява с преплуване, прекосяване на океан. 95; 383, 414

БРАМИН пали (**БРАХМИН** санскрит □□□□□□□□) — притежаващ знания, принадлежащи или свързани с Брахман; Част от каст системата от древна Индия, ВАРНА.

БРАХМАНА санскрит □□□□□□□□ — БРАМИН (свещеник).

БРАХМЪ(А) санскрит □□□□□□ — е едно от индийските божества, част от тяхната света троица: Брахма, Вишну, Шива.

БРАХМАН санскрит □□□□□□□□ — *Абсолютният Принцип, Универсалният Аз, Върховният Дух, причината за всичко, Онзи, който живее скрит във всичко живо, но Той не е то. Онзи, който малцина наистина-познават, и т.н.* 142; 332; 383-423

САМАНЪ(А) санскрит □□□□ — човек, който се отказва от конвенционалните задължения на социалния живот, за да намери начин на живот с по-висока съвместност или в унисон (САМ санскрит □□□ — заедно, с) с пътищата на природата. 388

МУНИ санскрит □□□□ — „който е тих“, светец. В Ригведа името *муни* се отнася до известен ведически риши (мъдрец), който е проспериращ отвъд ритуалната ортодоксия, т.е. брахманизма. 269

ПАББАДЖИТА пали — човек, който оставя домашния живот за бездомния живот на отшелник; в будизма това означава онзи, който се е отказал от примесите на битовия живот, за да се превърне в бхиккху. [388](#)

ПРАВРАДЖЯ санскрит पञ्चवर्ण्य — ПАББАДЖИТА.

АРХАТ санскрит आर्य — най-високият ранг в будистката йерархия на Малката Колесница (Никая, Теравада), но не на нивото на Буда. [420](#)

АРАХАНТ пали — в директен превод (от пали) означава *достоеен, достойна*.

ТАТХАГАТЪ(А) санскрит तद्गत — този, който пристига, за да си отиде, „който идвайки, си отива“. [284](#)

1

ПРОТИВОПОСОЧНИ ПЪТИЩА

1 Това, което сме днес, идва от мислите ни за вчерашния ден, а настоящите ни мисли изграждат живота ни, утре: нашият живот е създаване на нашия ум.

Ако човек говори или действа с нечист ум, страдания го следват, тъй както количка следва звяра, който я тегли.

2 Това, което сме днес, идва от мислите ни за вчерашния ден, а настоящите ни мисли изграждат живота ни, утре: нашият живот е създаване на нашия ум.

Ако човек говори или действа с чист ум, радост го следва както собствената му сянка.

3 „Той ме обиди, той ме нарани, той ме победи, ограби ме.“ Тези, които имат такива мисли, няма да бъдат свободни от омраза.

4 „Той ме обиди, нарани ме, победи ме, ограби ме.“ Тези, които не мислят такива мисли, ще бъдат свободни от омраза.

5 Защото омраза не се побеждава от омраза: омраза се побеждава от любов. Това е закон вечен.

6 Мнозина не знаят, че сме тук на този свят, за да живеем в хармония. Тези, които знаят това, не се бият с други.

7 Този, който живее само за удоволствия и чиято душа не е в хармония, който не съобразява (не обмисля) храната, която поглъща, е ленив и няма силата на добродетелта — такъв човек е движан от МАРА, движан от егоистични изкушения, тъй както слабо дърво бива разклатено от вятъра.

8 Но този, който живее не за удоволствия, и чиято душа е в себе-хармония^[1], който яде или пости с умереност, и има вяра, и силата на добродетелта — този човек не е трогнат от изкушения, тъй както голяма скала не се поклаща от вятъра.

9 Ако човек облече чистата жълта роба с нечиста душа, без хармония и истина, той не е достоен за светата роба.

10 Но онзи, който е чист от греха и чиято душа е силна в добродетел, който има хармония и истина, той е достоен за светата дреха.

11 Онези, които смятат, че нереалното е, и че Реалното не е, те никога няма да достигнат Истината, изгубени по пътя на грешната мисъл.

12 Но тези, които познават Реалното, и знаят, че нереалното не е, те наистина ще достигнат Истината, в сигурност по пътя на правилната мисъл.

13 Както дъждът прониква през лошо прикрепена къща, така страстите ще пробият през зле пазения ум.

14 И както дъждът не прониква през добре поддържана къща, така страстите не пробиват добре пазения ум.

15 Той страда в този свят и страда в следващия свят: човекът, който върши зло, страда и в двата свята. Той страда, страда и скърби, когато види грешното, което е направил.

16 Той е щастлив в този свят и щастлив в другия свят: човекът, който прави добро, е щастлив и в двата свята. Доволен е, изпитва голяма радост, когато вижда доброто, което е направил.

17 Той скърби в този свят и се мъчи в другия свят: човекът, който върши злини, скърби в двата свята. „Аз съм направил зло“, така той плаче и още повече ридае по пътя на скръбта.

18 Ликува онзи на този свят, и се радва на следващия свят: човекът, който върши добро, ликува и на двата свята.

19 Ако човек говори много свети думи, но говори, а не ги върши, този лекомислен човек не може да се наслаждава на светия живот: той е като пастир, който брой кравите на господаря си.

20 От друга страна, ако човек говори само няколко свети думи и въпреки това живее живота на тези думи, освободен от страст, и омраза и илюзия — с правилна визия и свободен ум, копнеж за нищо сега и напред — животът на този човек е живот на святост.

[1] Полуслятото изписване на тази дума е съобразено с изданието от 1973 г. на Penguin Classics — бележка на преводача на български. ↑

2

БДИТЕЛНОСТ

21 Бдителността е пътят на безсмъртието: небдителността е пътят на смъртта. Онези, които са зорки, никога не умират: онези, които не бдят, са вече като мъртви.

22 Тези, които с чист ум са видели тази истина, са мъдри и вечно зорки, те усещат удоволствието от бдителността, радостта от пътя на Великия.

23 И онези, които са с висока мисъл и в дълбоко съзерцание, с винаги живееща сила напредват по пътя, те в края достигат НИРВАНА, върховния мир и безкрайната радост.

24 Човекът, който се издига във вяра, който винаги помни високото си предназначение, чието дело е чисто, и който внимателно обмисля работата си, който в собствено владение живее живота на съвършенството, и който понякога, завинаги е бдителен, този човек ще се издигне в слава.

25 Издигайки се във вяра и бдителност, чрез себепритежание и хармония, мъдрият човек прави остров за душата си, който много води не могат да наводнят.

26 Хората, които са безумни и арогантни, са небрежни и никога бдителни; но човекът, който живее в бдителност, я смята за своето най-голямо съкровище.

27 Никога не се предавайте на небрежност на нехайство; никога не потъвайте в удоволствия и похот. Тези, които са бдителни, в съзерцание, достигат в края Радостта Върховна.

28 Мъдрият, който чрез бдителност побеждава лекомислието, е като този, който свободен от скръбта, се изкачва по двореца на мъдростта и там, от висока тераса, вижда долу тези в скръб. Както силен, мъдър човек, върху свята планина, би могъл да съзира мнозината немъдри далеч долу из равнината.

29 Бдителност сред небдителност, събуждайки се измежду онези, които спят, мъдрецът като бърз кон бяга по трасето, изпреварвайки

бавните.

30 Именно управлява състезанието си или чрез бдителност Индра стана водач за боговете, и така боговете възхваляват бдителния, а небдителността винаги се презира.

31 Монахът, който има радостта от бдителност, и който гледа със страх към лекомислието, той върви по пътя си като огън, изгаряйки всички препятствия, големи и малки.

32 Монахът, който има радостта от бдителност, и който гледа със страх към лекомислието, той никога не може да бъде лишен от победата си и е близо до НИРВАНА.

3

УМЪТ

33 Умът е трептящ и неспокоен, трудно се опазва и въздържа: нека мъдрият човек изправи ума си, както майсторът на стрели прави стрелите си прави.

34 Като риба, която се хвърля на суха земя, взета от дома си на водите, умът се стреми и се бори да се освободи от силата на Смъртта.

35 Умът е причудлив и летящ, той лети след фантазии, каквито му харесат: наистина е трудно да се сдържи. Но е много добре да контролирате ума; умът, който се контролира, е източник на голяма радост.

36 Невидим и фин е умът и той лети след фантазии, където пожелае; но нека мъдрецът добре пази ума си, защото добре пазеният ум е източник на голяма радост.

37 Скрит в тайната на съзнанието, умът, несъвместим, лети сам далеч. Тези, които са настроили ума си в хармония, се освобождават от оковите на смъртта.

38 Този, чийто ум е непостоянен, който не познава пътя на Истината, чиято вяра и мир все се колебаят, той никога няма да достигне пълнота на мъдростта.

39 Но онзи, чийто ум в спокоен себеконтрол е свободен от страстта на желанията, който се издигна над доброто и злото, той е буден и няма страх.

40 Като се има предвид, че това тяло е крехко като буркан, направете ума си силен като крепост и водете голямата битка срещу МАРА, всички зли изкушения. След победата добре пазете завоеванията си и винаги завинаги бъдете.

41 Защото за дълго време, колко тъжно!, това тяло безжизнено ще лежи на повърхността, отхвърлено като безполезен дънер.

42 Враг може да нарани враг, а човек, който мрази, може да навреди на друг човек; но собственият ум на човек, ако е неправилно насочен, може да му нанесе далеч по-голяма вреда.

43 Баща или майка, или роднина наистина могат да направят добро на един човек; но собствено правилно насоченият му ум може да му донесе далеч по-голямо благо.

4

ЦВЕТЯТА НА ЖИВОТА

44 Кой ще завладее този свят и света на боговете, а също и света на Яма, на смъртта и болката? Който ще намери ДХАММАПАДА, чистия Път на Съвършенство, подобно на човек, който цветя търси, намира най-красивото цвете?

45 Мъдрият ученик ще завладее този свят и света на боговете, а също и света на Яма, този на смъртта и болката. Мъдрият ученик ще намери ДХАММАПАДА, чистият Път на Съвършенство, също както онзи, който търси цветя — намира най-красивото цвете.

46 Онзи, който знае, че това тяло е пяната от вълна, сянката на мираж, той счупва остриите стрели на МАРА, скрити в цветята на плътските страсти, и невиждан от Царя на смъртта, той продължава и следва своя път.

47 Но смъртта отнася човека, който събира цветята на сетивните страсти; равнопоставено на потоп от бързаци води, които потопяват спящо село, а след това тичат напред по пътя си.

48 И смъртта, краят на всичко, поставя край на човека, който в жажда за страст, събира цветята на сетивните страсти.

49 Както пчелата взема есенцията на цветето и отлита, без да унищожавя красотата и уханието му, нека така мъдрецът да се скита из този свят.

50 Не мислете за грешките на другите, за това, което са направили или не са направили. Мислете по-скоро за вашите собствени грехове, за нещата, които вие сте направили или не сте направили.

51 Също както цвете, което изглежда красиво и има цвят, но няма аромат, така безплодни са думите на човека, който ги говори, ала не върши.

52 И също както красиво цвете, което има цвят и аромат, са красиви плодородните думи на човека, който ги говори и извършва.

53 Както от голяма купчина цветя, много гирлянди и венци могат да бъдат направени, така от простосмъртен през този живот, има много добра работа за извършване.

54 Ароматът на цветята не се пренася срещу вятъра, нито дори ароматът на сандалово дърво, на розов залив или на ясмин; но ароматът на добродетелността пътува срещу вятъра и достига до краищата на света.

55 Има аромат на сандалово дърво, на розов залив, на синия лотос, на ясмин; но много над аромата от тези цветя, ароматът на добродетелта е върховен.

56 Не много далеч достига уханието от цветя, дори това от розов залив или от сандалово дърво; но уханието на доброто достига небето, и това е аромат върховен сред боговете.

57 Пътят на онези, които са богати на добродетел, които са винаги бдителни, чиято истинска светлина ги прави свободни, не може да бъде пресечен от МАРА, от смъртта.

58 Дори като на куп боклук, изхвърлен край пътя,

59 цветето лотос може да расте и цъфти с чистия си аромат, радващ душата; по същия начин сред слепите множества озарява светлината от мъдростта на ученика, който следва Буда. ОНЗИ, който наистина е буден.

5 ГЛУПАКЪТ

60 Колко дълга е нощта за стражаря; колко дълъг е пътят на уморения; колко дълго е скитането на животите, завършващи в смърт — за глупака, който не може да намери Пътя!

61 Ако из голямото пътуване в живота човек не може да намери някой, който да е по-добър или поне толкова добър колкото него, нека той щастлив да пътува сам: глупак не може да му помогне в пътуването.

62 „Това са моите синове. Това е моето богатство.“ По този начин глупакът се затруднява. Той дори не е собственик на себе си: а колко още по-малко на синовете и на богатството си!

63 Ако един глупак може да види собственото си безумие, той в това поне е мъдър; но глупакът, който мисли, че е мъдър, той наистина е истински глупак.

64 Ако през целия си живот глупакът живее с мъдър човек, той никога не узнава пътя на мъдростта, тъй както лъжицата никога не познава вкуса на супата.

65 Но ако човек, който гледа и вижда, е само един миг с мъдър човек, той скоро познава мъдрия Път, тъй както езикът познава вкуса на супата.

66 Глупакът, който мисли, че е мъдър, минава през живота си като свой враг и винаги върши грешни дела, които в края дават горчиви плодове.

67 За онова дело недобре направено, когато се извърши, човек трябва да се покае; и тогава човек трябва със сълзи да пожъне горчивите плодове на погрешната си постъпка.

68 А постъпката наистина е добре направена, когато като е извършена, човек не трябва да се покайва; и тогава човек може да жъне с радост сладките плодове на правилната постъпка.

69 Грешната постъпка изглежда сладка за глупака, докато реакцията не дойде и не донесе болка, а горчивите плодове на

грешните дела трябва да бъдат изядени от глупака.

70 Глупакът може да пости месец след месец, ядейки храната си с острия връх на острието на куша (трева, стръкчета), но стойността му не е 1/16 частица от тази на мъдър човек, чиито мисли се хранят от Истината.

71 Погрешно действие може да не доведе до реакцията си наведнъж, дори прясното мляко не става кисело отведнъж: подобно на тлеещ огън, скрит под пепелта, то поглъща злосторника, глупака.

72 И ако някога в собствена вреда хитростта на глупака нарасне, това само унищожава собствения му ум, а съдбата му е по-лоша от преди.

73 Защото той ще пожелае репутация, предимство сред монасите, власт в манастирите, и почит измежду хората.

74 „Нека и домакини, и отшелници мислят, че аз съм свършил тази работа; и нека винаги да ме питат какво трябва да правят или не.“ Това са мислите на глупака, подпухнал от желание и гордост.

75 Едното е пътят на земното богатство, а другото е пътят на НИРВАНА. Нека последователят на Буда мисли за това и, без да се стреми към репутация, нека винаги се стреми към свободата.

6

МЪДРИЯТ

76 Погледни човека, който ти казва грешките ти, така сякаш ти показва скрито съкровище; мъдрият, който ти показва опасностите от живота. Следвай този човек: този, който го следва ще види добро, а не зло.

77 Оставете го да поучава, и оставете го да обучава, и оставете го да ограничава онова, което не е наред. Той ще бъде обичан от онези, които са добри и мразен от тези, които не са.

78 Не имайте за приятели тези, които са лоши (зли); не вървете с хора, които са подли. Имайте за приятели такива, които са добродетелни; вървете с онези, които са благородни.^[1]

79 Онзи, който пие от водите на Истината, той почива в радост с ум безоблачен. Мъдрите намират своята наслада в ДХАММА, в Истината, разкрита от великите.

80 Тези, които правят канали за вода, контролират водите; създателите на стрели правят стрелите прави; дърводелци контролират дървения си материал; а мъдрите контролират умовете си.

81 Също както голяма скала не се разклаща от вятъра, мъдрецът не се разклаща от похвала или упрек.

82 Също както езеро, което е чисто, и мирно и дълбоко, така става душата на мъдрия човек, когато чуе думите на ДХАММА.

83 Добрите хора, по всяко време, предават наистина всички привързаности. Светият не харчи безделни думи за неща в страст. Когато удоволствие или болка ги застигнат, мъдрите се чувстват над удоволствието и болката.

84 Който за себе си или за другите не жадува за синове, нито за власт, нито за богатство, който не поставя собствения си успех пред успеха на правдата, той е добродетелен, и праведен (справедлив) и мъдър.

85 Малцина преминават реката на времето и успяват да достигнат НИРВАНА. Мнозинството бягат ту нагоре, ту надолу само

от едната страна на реката.

86 Но тези, които, когато познаят закона, следват пътя на закона, те ще стигнат до другия бряг и ще излязат отвъд царството на смъртта.

87 Оставяйки назад пътя на тъмнината и следвайки пътя на светлината,

88 нека мъдрият напусне домашния си живот и да отиде в свободен живот. В уединение, на което малцина се наслаждават, нека той намери своята радост върховна: освободен от притежания, свободен от желаниа и свободен от всичко, което може да помрачи ума му.

89 Защото онзи, чийто ум е добре обучен по пътищата, които водят към светлината, който предава робството на привързаностите и намира радост в свобода от обвързаността, който освободен от тъмнината на страстите, свети чисто в сияние на светлина, дори в този смъртен живот той се радва на безсмъртната НИРВАНА.

[1] Тук преводът има разлика с оригинала. Буквален превод от Х. Маскаро „Не имайте за приятели тези, чиито души са грозни; не вървете с хора, които имат зли души. Имайте за приятели тези, чиито души са красиви; вървете с хора, чиито души са добри“.

Текущият превод на 78 е от „Асоциацията на Трипитака в Бурма“, проф. Дау Мя Тин, 1986 г.: <https://www.tipitaka.net/tipitaka/dhp/verseload.php?verse=078>. Причината за алтернативния превод на този афоризъм е, че според окултната наука душата (санскрит атман □□□□□□), като част, произлязла от *Божията, Първична Душа* (санскрит параматман □□□□□□□□□□), не може да носи качествата като злоба или грозота. В случаи на грешене и неправилни действия, по-скоро може да бъде зацапана, и така претърпяваща последиците от постъпките на *телесното ѝ възплъщение* (санскрит живатман □□□□□□□□□□). Виж 1.15 Дхаммапада.

Трипитака (малкото колело, или често превеждано като „колесница“) е едно от двете главни училища на будизма. — Бележка от преводача на български. ↑

7

БЕЗКРАЙНА СВОБОДА

90 Пътникът е стигнал до края на пътешествието! В свободата на Безкрайността той е свободен от всякакви тъги, оковите, които са го вързали, се изхвърлят, и изгарящата треска на живота престава.

91 Онези, които имат високи мисли, винаги се стремят: те не са щастливи да останат на същото място. Подобно на лебедите, които напускат езерото си и се издигат във въздуха, те напускат своя дом за по-висок дом.

92 Кой може да проследи пътя на онези, които знаят правилната храна на живота, и отхвърляйки прекомерното изобилие, се издигат в небето на освобождение, безкрайната Празнота без начало.

93 Кой може да проследи невидимия път на онзи, който се рее в небето на освобождението, безкрайната Пустота без начало, чиито страсти са мир и над когото удоволствията нямат власт? Пътят му е толкова труден за проследяване, колкото този на птиците във въздуха.

94 Онзи, който разумно контролира сетивата си, както добрият кочияш контролира конете си, и който е свободен от низши страсти и гордост, на него дори боговете се възхищават.

95 Той е спокоен като земята, която издържа; той е стабилен като колона, която е здрава; той е чист като езеро, което е бистро; той е свободен от Самсара, непрекъснато завръщащия се живот-в-смъртта.

96 В светлината на своето зрение той е намерил свободата си: мислите му са мир, думите му са мир и работата му е мир.

97 И този, който е свободен от неверни вярвания, тъй като е видял вечната НИРВАНА, който е захвърлил оковите на ниския живот, и далеч отвъд изкушения, е предал всичките си жажди, той е наистина велик измежду хората.

98 Навсякъде, където живеят свети хора, там наистина е място за радост — било то в селото, в гората, в долината или на хълмовете.

99 Те правят горите радостни, където други хора не могат да живеят. Тъй като нямат бремето на желанията, те имат онази радост,

която други не намират.

8

ПОВЕЧЕ ОТ ХИЛЯДА

100 По-добре от хиляда безполезни думи е една-единствена дума, която дава мир.

101 По-добре от хиляда безполезни стихове е един-единствен стих, който дава мир.

102 По-добре от стотици безполезни стихотворения, е този, който дава мир.

103 Ако някой победи в битка хиляда, и

104 хиляда повече, а друг победи в битка себе си,

105 неговата ще е по-голяма победа, защото най-великата от победите е победата над себе си; и нито боговете в небесата, нито демоните долу могат да превърнат в поражение победата на такъв човек.

106 Ако месец след месец чрез хиляда жертви, сто години човек се жертва; а друг, само за миг отдаде почит на **само**-побеждаващ се човек, този момент би имал по-голяма стойност от стогодишните жертвоприношения.

107 Ако човек в продължение на сто години трябва да се покланя на свещения огън в гората; и ако друг само за миг отдаде почит на **само**-побеждаващия се човек, това благоговение само би било по-голямо от сто години поклонение.

108 Каквото и да предлага човек за една година в поклонение или в подаръци, за да спечели заслуги, не струва и частица от заслугите, спечелени от почитта към един праведен човек.

109 И всеки, който почита с благоговение онези, които са стари в добродетелта и светостта, той наистина побеждава четири съкровища: дълъг живот и здраве, и сила, и радост.

110 По-добре от сто години, изживени в порок, без размишление, е един-единствен ден от живота, изживян в добродетел и в дълбоко размишление.

111 По-добре от сто години, изживени в невежество, без размишление, е един-единствен ден от живота, изживян в мъдрост, в дълбоко размишление.

112 По-добре от сто години, изживени в безделие и в слабост, е един-единствен ден от живота, изживян с храброст и мощен стремеж.

113 По-добре от сто години, без обмисляне на това как всички неща възникват и отминават, е един-единствен ден от живота, ако човек обмисли как всички неща възникват и отминават.

114 По-добре от сто години в не-виждане на собственото си безсмъртие, е един-единствен ден от живота, ако човек види собственото си безсмъртие.

115 По-добре от сто години не-виждане Пътя върховен, е един-единствен ден от живота, ако човек види Пътя върховен.

9

ДОБРО И ЗЛО

116 Побързайте и направете каквото е добро; дръжете ума си далеч от зло. Ако човек е бавен в правенето на добро, неговият ум намира удоволствие в злото.

117 Ако човек направи нещо грешно, нека не го прави отново и отново. Нека не намира удоволствие в греха си. Болезнено е натрупването на неправомерни деяния.

118 Ако човек извърши нещо добро, нека го прави отново и отново. Нека намери радост в добрата си работа. Радостна е акумулацията на добра работа.

119 Човек може да намери удоволствие в злото докато злото му още не е дало плод; но когато плодът на злото дойде, тогава човекът наистина намира зло.

120 Човек може да намери болка в правенето на добро, докато доброто му все още не е дало плод; но когато плодът на доброто дойде, тогава този човек наистина намира добро.

121 Не се придържайте към грях с малка стойност, мислейки си „това за мен е нищожно“. Падащите капки вода след време ще напълнят буркана. Дори простоватият човек става изпълнен със зло, въпреки че го събира малко по малко.

122 Не се придържайте към дела с малка стойност, мислейки си „това е нищожно за мен“. Падането на капки вода след време ще напълни буркан с вода. Дори тогава мъдрият човек става пълен с добро, макар че го е събирал малко по малко.

123 Нека човек избягва опасностите от злото като търговец, носещ много богатства, но с малък ескорт, избягващ опасностите по пътя; или както човек, който обича живота си, избягва пиенето на отрова.

124 Тъй като човекът, който няма рана на ръката си, не може да бъде наранен от отровата, която може да носи в ръка, защото отровата

не боли там, където няма рана. Човекът, който не носи зло, не може да бъде наранен от злини.

125 Глупакът, който прави зло на добър човек, който е чист и свободен от грях, злото се връща при него като прах, хвърлен срещу вятъра.

126 Някои хора са родени на тази земя; тези, които вършат зло, се прераждат в ада; праведните отиват на небето; но тези, които са чисти, достигат НИРВАНА.

127 Нито на небето, нито в дълбините на океана, нито в планинска пещера, нито където и да било, може човек да бъде освободен от злото, което е причинил.

128 Нито на небето, нито в дълбините на океана, нито в планинска пещера, нито където и да било, може човек да бъде освободен от силата на смъртта.

10

ЖИВОТ

129 Всички същества треперят пред опасност, всички се страхуват от смъртта. Когато човек се размисли над това, той не убива и не пристъпва да убива.

130 Всички същества се страхуват пред опасността, животът е скъп за всички. Когато човек обмисли това, той не убива и не причинява да убива.

131 Този, който заради щастие наранява други, които също искат щастие, оттук нататък няма да намери щастие.

132 Който в името на щастието не нарани други, които също искат щастие, оттук нататък ще намери щастие.

133 Никога не говорете груби думи, защото веднъж изговорени, те могат да се върнат при вас. Ядосаните думи са болезнени и може да станат „удари за удари“.

134 Ако можете да бъдете в мълчалива тишина като счупен гонг, достигнали сте мира на НИРВАНА и вашият гняв е мир.

135 Точно както пазачът на кравите изкарва кравите си в полетата, старостта и смъртта изкарват живите същества далеч в полетата на смъртта.

136 Когато глупакът извършва зло, той забравя, че запалва огън, в който един ден ще гори.

137-140 Онзи, който наранява със своите оръжия тези, тези, които са безвредни и чисти, скоро ще попадне в една от тези десет злини: страшна болка или недъг; загуба на крайници или ужасно заболяване; лудост дори, загуба на ума; преследване от царя (закона); ужасно обвинение; загуба на вещи или загуба на връзки (отношения); или огън от небето, който може да изгори къщата му. А когато злодеят вече го няма, тогава той се преражда в ада.

141 Нито голота, нито приплетена коса, нито нечистотата, нито постене, нито сън (директно) върху земята, нито покриване на тялото с

пепел, нито вечно приклякване, могат да пречистят онзи, който не е чист от съмнения и страст.

142 Ала дори човек да носи изискани дрехи, ако живее спокойно; и е добър, в притежания на себе си, има вяра и е чист; и ако не нарани никое живо същество, той е свещен Брамин, отшелник в уединение, монах, наречен Бхиккху.

143 Има ли на този свят човек толкова благороден, който винаги отменя всяко обвинение, подобно на това как благороден кон отхвърля докосването на камшика?

144 Имайте огън както благороден кон, докоснат от камшика. С вяра, с добродетел и енергия, с дълбоко съзерцание и въображение, с мъдрост и с правилни действия, ще преодолеете мъките на живота.

145 Тези, които правят канали за вода, контролират водите; създателите на стрели правят стрелите прави; дърводелци контролират дървения материал; а светиите контролират тяхната душа.

11

ОТВЪД ЖИВОТ

146 Как може да има смях, как да има удоволствие, когато целият свят гори? А когато си в дълбока тъмнина, няма ли да попиташ за лампа?

147 Обмислете това тяло! Една нарисувана кукла със съединени крайници, понякога страдаща и покрита с язви, пълна с представи, никога постоянна, защото е **винаги**-променяща се.

148 Това тяло се разлага! Гнездо на болести, купчина поквара, обвързана с унищожаване, с разтваряне. Целият живот завършва със смърт.

149 Погледнете тези сиво-бели изсъхнали кости, като изсушени празни кратуни, изхвърлени в края на лятото. Кой ще почувства радост гледайки ги?

150 Дом от кости е това тяло, кости покрити с плът и с кръв. Гордост и лицемерие (двуличие) обитават в тази къща, а също старост и смърт.

151 Славните колесници на царете се износват, и тялото се износва и остарява; но силата на добродетелта никога не остарява, и така те могат да научат на доброто онези, които са добри.

152 Ако човек не се опитва да учи, той остарява точно като вол! Тялото му наистина остарява, но мъдростта му не расте.

153 Напразно съм обикалял циклите на много животи, всякога

154 стремейки се да намеря строителя на къщата на живота и смъртта. Колко голяма е скръбта на живота, който трябва да умре! Но сега Те видях, Строителю на къщи: никога повече не построявай тази къща. Гредите от грехове са счупени, билото стълб от невежество е разрушено. Треската за жадуване отмина: защото смъртният ми ум отиде към радостта на безсмъртната НИРВАНА.

155 Тези, които в младостта си не са живели в себе-хармония, и които не са спечелили истинските съкровища на живота, са по-късно като дългокраки стари чапли, стоящи тъжни до езеро без риба.

156 Тези, които в младостта си не са живели в себе-хармония, и които не са спечелили истинските съкровища на живота, са по-късно като счупени лъкове, винаги съжаляващи стари неща, минали и изчезнали.

12

СЕБЕ-ПРИТЕЖАНИЕ

157 Ако човек се държи със себе-уважение^[1], нека той се опази добре. От трите часовника на своето време, нека поне да бди над един.

158 Нека първо открие кое е правилно, а след това да научи другите, избягвайки безполезна болка.

159 Ако той се направи толкова добър, колкото казва на другите, тогава наистина може да научи други. Труден наистина е себе-контролът^[2].

160 Единствено човек сам може да бъде господар на себе си: кой друг отвън може да му бъде господар? Когато Господарят и слугата са едно, тогава има истинска помощ и **само**-притежание.

161 Всяко погрешно или зло, което човек прави, се ражда в него и е причинено от самия него; и това смачква глупавия човек, тъй както твърд камък мели по-слабия камък.

162 И злото, което расте в човека, е като пълзящо растение *малава*, което оплита дървото сала; а човекът е снижен до такова състояние, в което неговият враг би желал той да бъде.

163 Лесно е да се направи това, което не е наред, да се направи това, което е лошо за себе си; а е много трудно да се направи това, което е правилно, да се направи това, което е добре за себе си.

164 Глупакът, който поради възгледите си презира ученията на светите, онези, чиято душа е велика и праведна, събира плодове за своето унищожение, като *кашта* тръстика, чиито плодове означават смъртта ѝ.

165 От собствения аз^[3] злото се извършва, и собствения аз страда: от самия себе си злото не се извършва, и от своя Аз^[4] човек става чист. Чистотата и порочността идват от самия него: никой човек не може да пречисти друг.

166 Нека никой да не застрашава своя дълг, доброто в душата си, за доброто на другото, колкото и велик да е той. Когато е видял

доброто на душата си, нека го следва с искреност.

[1] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[2] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[3] собствен аз: фалшивото его ↑

[4] Аз: истинското, Божественото Его ↑

13

ПОВДИГНИ СЕ! БДИ

167 Не живеете нисък живот; помнете и не забравяйте; не следвайте грешни идеи; не потъвайте в света.

168 Повдигнете се! Гледайте^[1]. Вървете по правилния път. Този, който следва правилния път, има радост в този свят и в света отвъд.

169 Следвайте правилния път: не следвайте грешния път. Този, който следва правилния път, има радост в този свят и в света отвъд.

170 Когато човек разгледа този свят като балон от пяна, и като илюзия на външен вид, тогава царят на смъртта няма власт над него.

171 Елате и погледнете този свят. Той е като кралско боядисана колесница, в която глупците потъват. Мъдрите не са пленени в колесницата.

172 Този, който в ранни дни е бил неразумен, ала по-късно е намерил мъдрост, той излъчва светлина над света както тази на Луната, когато няма облаци.

173 Този, който побеждава злото, което е направил, с доброто, което впоследствие прави, той хвърля светлина над света като тази на Луната, когато няма облаци.

174 Светът е наистина в тъмнина, и колко малко могат да видят светлината! Точно както само малко птици могат да избягат от мрежата, толкова малко души могат да полетят в свободата на небесата.

175 Лебедите следват пътя на слънцето от чудото, което лети във въздуха. Хората, които са силни, покоряват злото и неговите армии; и тогава те се издигат далеч над света.

176 Човек, чиито думи са лъжи, който погазва Великия Закон, и който презира висшия свят — няма зло, което този човек да не може да извърши.

177 Скъперниците със сигурност не отиват в „небето на боговете“^[2], а глупавите не възхваляват широтата на възгледите; но

благородните намират радост в щедростта и това им дава радост във висшите светове.

178 По-добре от властта над цялата земя, по-добре от отиването на небето, и по-добре от господството над световите е радостта на човека, който влиза в реката на живота, която води до НИРВАНА.

[1] гледайте: така сякаш сте на вахта ↑

[2] „небето на боговете“: рай ↑

14

БУДАТА

179 По какъв земен път бихте могли да подмамите Будата, който наслаждавайки се на всичко, може ли да се скита из безпътните пътища на Безкрайното? — Будата, който е буден, чиято победа не може да бъде превърната в поражение и която никой не може да победи?

180 По какъв земен път бихте могли да примамите Будата, който наслаждавайки се на всичко, може да се скита из безпътните пътища на Безкрайното? — Будата, който е буден, от мрежата от отровни желания не може да бъде подмамен?

181 Дори боговете копнеят да бъдат като Будите, които са будни и бдят, които намират мир в съзерцанието, и които спокойни и стабилни, намират радост в себеотрицание.

182 Голямо събитие е да се родиш човек; и животът му е вечен стремеж. Не често той чува учението за истината; и рядко събитие е издигането като Буда.

183 Не правете това, което е зло. Правете това, което е добро. Поддържайте ума си чист. Това е учението на Буда.

184 Въздържането е най-високата жертва. НИРВАНА е най-високото благо. Това казват Будите, които са будни. Ако човек нарани друг, той не е отшелник; ако обиди друг, той не е аскет.

185 Да не се наранява от дела или думи, себе-контрол^[1] както се преподава в Правилата, умереност в храната, уединението на стаята и леглото на човек, и практика на най-висшето съзнание: това е учение на Будите, които са будни.

186 Тъй като дъждът от златни монети не може да задоволи жадни желания

187 и краят на всички наслади е болка, как би могъл един мъдър човек да намери удовлетворение дори в насладата на боговете?

188 Хора в страха си летят за убежище в планини или гори,

189 дъбрави, свещени дървета или олтари. Но това не са безопасни убежища, те не са убежища, които освобождават човек от нещастие.

190 Този, който отива за убежище към Буда, към Истината и към тези, които е научил, той наистина отива към голямо убежище. Тогава той съзира *четирите велики истини*:

191 Скръб, причината за скръбта, краят на скръбта и пътят от осем етапа, който води до края на скръбта.

192 Това е безопасното убежище, това е върховното убежище. Ако човек отиде в това убежище, той е свободен от скръб.

193 Човек с истинска далновидност не се намира лесно, един Буда, който е буден, не се ражда навсякъде. Щастливи са хората, където такъв човек се ражда.

194 Честито е раждането на Буда, щастливо е учението на ДХАММА, щастлива е хармонията на неговите последователи, щастлив е животът на тези, които живеят в хармония.

195 Кой би могъл да измери превъзходството на човека,

196 който отдава почит на онези, достойни за почит, Буда или неговите последователи, оставили злото зад себе си и преминали реката на скръбта, освободени от всякакъв страх, които са в славата на НИРВАНА?

[1] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

15

РАДОСТ

197 О, нека живеем в радост, в любов сред онези, които мразят!
Сред онези, които мразят, нека живеем в любов.

198 О, нека да живеем в радост, в здраве сред онези, които са болни!
Сред болните нека живеем в здраве.

199 О, нека живеем в радост, в мир сред тези, които се борят!
Сред хората, които се борят, нека живеем в мир.

200 О, нека живеем в радост, макар и да нямаме нищо! В радост
нека живеем като духове на светлината!

201 Победата носи омраза, защото победеният човек не е щастлив.
Този, който отстъпи победа и поражение, този човек намира радост.

202 Няма такъв огън като страстта. Не съществува друго зло като омразата.
Няма друга болка като дисхармонията. Няма такава радост като НИРВАНА.

203 Гладът от страстите е най-голямото заболяване. Дисхармонията е най-голямата скръб.
Когато знаете това добре, тогава знаете, че НИРВАНА е най-голямата радост.

204 Здравето е най-голямото притежание. Доволството е най-голямото богатство.
Увереността е най-големият приятел. НИРВАНА е най-голямата радост.

205 Когато човек познае уединението на тишината и почувства радостта от тишината,
тогава той се освобождава от страх и грях, и изпитва радостта от ДХАММА.

206 Радостта е да видиш благородните и добрите, и да бъдеш с тях прави човек щастлив.
Ако човек не можеше никога да вижда глупаци, тогава би могъл да бъде вечно щастлив!

207 Този, който трябва да ходи с глупаци, има дълго пътешествие на скръб,
защото да бъдеш с глупак е толкова болезнено, колкото да си с враг;
но радостта да бъдеш с мъдрия е като радостта от срещата с любим родственик.

208 Ако намерите човек, който е постоянен, буден за вътрешната светлина, учен, **дълго**-страдал, надарен с преданост, благороден човек — следвайте този добър и велик човек, подобно на това как луната следва пътя на звездите.

ПРЕХОДНИ УДОВОЛСТВИЯ

209 Който върши това, което не трябва да се прави, и не успява да извърши това, което трябва да се прави, който забравя истинската цел на живота и потъва в преходни удоволствия — той един ден ще завижда на онзи, който живее във високо съзерцание.

210 Нека човек е свободен от развлечение, и нека човек е свободен от болка; защото да нямаш удоволствие е скръб, а да имаш болка също е скръб.

211 Следователно не бъдете обвързани с удоволствия, защото загубеното удоволствие е болка. Няма окови за онзи, който е отвъд удоволствието и болката.

212 От удоволствие възниква скръб, и от удоволствие следва страх. Ако човек е свободен от удоволствие, той е свободен от страх и скръб.

213 От страстта възниква скръбта, и от страст следва страх. Ако човек е свободен от страст, той е свободен от страх и скръб.

214 От чувственост възниква скръб, и от чувственост следва страх. Ако човек е свободен от чувственост, той е свободен от страх и скръб.

215 От похотта възниква скръб, и от похот следва страх. Ако човек е свободен от похот, той е свободен от страх и скръб.

216 От жаждата възниква скръб, а от жажда следва страх. Ако човек е свободен от жажда, той е свободен от страх и скръб.

217 Този, който има добродетел и далновидност, който следва ДХАММА, Пътят на Съвършенството, чиито думи са истина, и извършва работата, която трябва да се направи — светът обича такъв човек.

218 И човекът, чийто ум, изпълнен с решителност, копнее за безкрайната НИРВАНА, и който е свободен от чувствени удоволствия, се нарича *уддхам-сото*, „онзи, който върви нагоре по течението“,

срещу течението на страстите и светския живот, той е обвързан с радостта на Безкрайното.

219 Точно както човек, който отдавна е бил далеч, е посрещнат

220 с радост от своето безопасно завръщане от своите роднини, доброжелатели и приятели; по същия начин добрите дела на човек през живота му го приветстват в другия живот, с радостта на приятел, който се среща с приятел при завръщането му.

ИЗОСТАВЕТЕ ГНЕВА

221 Изоставете гнева, откажете се от гордост. Тъгата не може да докосне онзи, който не е в робството на каквото и да е, който притежава нищо.

222 Този, който може да контролира нарастващия си гняв, тъй както кочияш контролира каруцата си на пълни обороти, този човек е наричан добър шофьор: останалите просто държат юздите.

223 Победете гнева чрез миролюбие: победете злото чрез добро. Преодолейте подлостта с щедрост; а онзи, който лъже, чрез истина.

224 Говорете истината, не се поддавайте на гняв, дайте каквото можете на този, който поиска: тези три стъпки ви водят до боговете.

225 Мъдрите, които не нанаяват нито едно живо същество и които държат тялото си под себе-контрол^[1], отиват до безсмъртната НИРВАНА, където веднъж изчезнали, повече не скърбят.

226 Тези, които са вечно бдителни, които се изучават денем и нощем, и които се стремят изцяло към НИРВАНА, всичките им страсти отминават.

227 Това е една стара поговорка, Атула, а не поговорка от днес: Те обвиняват онзи, който мълчи, обвиняват онзи, който говори твърде много, и обвиняват онзи, който говори твърде малко. Няма човек, който да избегне укорите (обвиненията) в този свят.

228 Никога не е имало, няма да има, нито сега има: някой, когото хората винаги обвиняват, или някой, когото винаги възхваляват.

229 Но кой би посмял да обвини онзи, когото мъдрият

230 възхвалява ден след ден, чийто живот е чист и пълен със светлина, в когото има добродетел и мъдрост, който е чист като чиста златна монета на река Джамбу? Дори боговете похвалват този човек, дори Брахма Създателят го хвали.

231 Внимавай за гнева на тялото: остави тялото да се себе-контролира^[2]. Не нанаявай тялото, но използвай тялото си добре.

232 Внимавайте за гнева на думите: нека думите ви бъдат себе-контролирани^[3]. Не наранявайте с думи, но използвайте добре думите си.

233 Внимавай за гнева на ума: остави ума си да се себе-контролира^[4]. Не наранявай с ума, но използвай ума си добре.

234 Има хора, стабилни и мъдри, чиито тяло, думи и ум са себе-контролирани. Те са хората на себе-контрол върховен.

[1] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[2] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[3] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[4] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

18

ПОБЪРЗАЙТЕ И СЕ СТРЕМЕТЕ

235 Жълти листа висят от дървото на живота ви. Пратениците на смъртта чакат. Ще пътешествате надалеч. Имате ли провизии за пътуването?

236 Направете остров за себе си. Побързайте и се стремете. Бъдете мъдри. С издухания прах от нечистотии, освободени от греховни страсти, ще дойдете в славната земя на великите.

237 Вие сте в края на живота си. Ще срещнете Смъртта. По пътя ви няма място за почивка, и нямате никакви провизии за пътуването.

238 Затова направете остров за себе си. Побързайте и се стремете. Бъдете мъдри. С издухания прах от нечистотии, и освободени от греховни страсти, вие ще бъдете свободни от раждането, което трябва да умре; ще бъдете освободени от старостта, която завършва със смърт.

239 Нека мъдрият отстрани нечистотиите от себе си, както майсторът на сребро премахва примесите от среброто: едно след друго, малко по малко, отново и отново.

240 Също както ръждата върху желязото унищожава накрая желязото, нечистите нарушения на човека го водят към злия път.

241 Изтъпялото повторение е ръждата на свещените стихове; липсата на ремонт е ръждата на къщите; искането на здравословни упражнения е ръждата на красотата; невниманието е ръждата на наблюдателя.

242 Неправилното поведение е грях у жената; подлостта е грях в благодетелния; злите постъпки са действително грехове, както в този, така и в онзи свят.

243 Но най-големият от всички грехове, действително е грехът на невежеството. Изхвърли този грях, о, човеко, и стани чист от греха.

244 Животът изглежда лесен за онези, които безсрамно са смели и самоуверени, сръчни и хитри, чувствено егоистични, безразсъдни и нечисти, арогантни и обидни, гниещи от корупция.

245 Но животът изглежда труден за тези, които мирно се стремят към съвършенство, които се освобождават от себе-търсене^[1], не са самоуверени, чийто живот е чист, които виждат светлината.

246 Който унищожава живот, който изрича лъжи, който взема това, което

247 не му е дадено, който отива с жената на друг, който се напива със силни напитки — той сам подкопава корените на живота си.

248 Знай това, човеко: че липсата на себе-контрол^[2] означава неправомерни действия. Гледай, че алчност и порок те довеждат до дълго страдание.

249 Хората на този свят дават своите подаръци поради вътрешна светлина или егоистично удовлетворение. Ако мислите на човек са разстроени от това, което другите дават или не дават, как може той през ден или нощ да постигне Върховно съзерцание?

250 Но този, комуто корените на ревността са изкоренени и изгорени, той както през деня, така и през нощта може да постигне Върховно съзерцание.

251 Няма огън като похот, и няма вериги като тези на омразата. Няма мрежа като илюзия и бързащ порой като желание.

252 Лесно е да се видят грешките на другите, ала трудно е да се видят собствените грешки. Човек показва грешките на другите като плява, веяна от вятъра, но човек прикрива собствените си грешки, тъй както хитър комарджия крие заровете си.

253 Ако човек вижда греховете на другите и винаги мисли за тяхната вина, неговите собствени грехове винаги се увеличават, и далечен е той много от края на собствените си грешки.

254 Няма път по небето, и един монах трябва да намери вътрешния път. Светът обича удоволствията, които са препятствия по пътя; но *Татха-гатите*, „така-изчезналите“, са преминали реката на времето и са победили света.

255 Няма път по небето и един монах трябва да намери вътрешния път. Всички неща наистина отминават, но Будите са завинаги във Вечността.

[1] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[2] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

19

ПРАВЕДНОСТ

256 Човек не върви по пътя на правдата, ако урежда въпроси чрез яростна прибързаност, припряност.

257 Мъдрият спокойно обмисля кое е правилно и кое грешно, и се изправя пред различни мнения с истина, ненасилие и мир. Този човек е пазен от истината и е пазител на истината. Той е праведен и той е мъдър.

258 Човек не се нарича мъдър, защото говори и говори отново; но ако той е мирен, любящ и безстрашен, тогава той в действителност е наричан мъдър.

259 Човекът не е последовател на правдата, когато говори много научени приказки; и въпреки че човек може да е не-научен^[1], ако той не забравя верния път, ако работата му е правилно извършена, тогава той е последовател на правдата.

260 Човек не е стар и почтен, защото сиви коси са на главата му. Ако човек е възрастен само на години, той наистина е напразно стар.

261 Но един човек е почтен „старейшина“, ако в действителност е свободен от грях и ако в него има истина и правда, ненасилие, умереност и себе-контрол^[2].

262 Не чрез хубави думи и външен вид човек може да бъде

263 човек на честта, ако завист, алчност и измама в него има. Но онзи, в когото тези три гряха са изкоренени, и който е мъдър и има любов, той наистина е човек на честта.

264 Нито чрез тонзура, обръсната глава, човек става *саманъ*, монах. Как може човек да бъде *саманъ*, ако забравя религиозните си обети, ако говори това, което не е вярно, ако все още има желание и алчност?

265 А този, който превръща в мир всяко зло, независимо дали е голямо или малко, той всъщност е *саманъ*, защото цялото му зло е мир.

266 Той не е наричан просещ Бхиккху, защото води нищожен живот. Човек не може да бъде истински Бхиккху, ако не приеме закона на правдата и не отхвърли закона на плътта.

267 А този, който е над доброто и злото, който живее в целомъдрие, минава през живота в медитация, той в действителност се нарича Бхиккху.

268 Ако човек мълчи само защото е невеж или глупак,

269 той не е мълчалив мислител, а МУНИ, който счита и мисли.

270 Не е велик човек този, който е войн и убива други хора; а когато той не наранява нито едно живо същество, в действителност е наречен велик човек.

271 „Не чрез обикновен морал или ритуали, чрез много учене или“

272 „висока концентрация, или чрез легло от уединение мога да достигна онази радост от свободата, която не е достигната от тези по този свят.“ Нищожник! Не се **само**-удовлетворявай, победата все още не е спечелена.

[1] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[2] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

20

ПЪТЯТ

273 Най-добрият от пътищата е пътят на осемте. Най-добрата от истините, четирите поговорки. Най-доброто състояние, свобода от страсти. Най-добрият от хората, онзи, който вижда.

274 Това е пътят. Няма друг, който да води до прозрение. Вървете по този път и ще объркате МАРА, дявола на объркването.

275 Който и да тръгне по този път, пътува до края на мъката си. Показах този път на света, когато открих корените на скръбта.

276 Вие сте тези, които трябва да положат усилия. Великите от миналото само показват пътя. Тези, които мислят и следват пътя, се освобождават от робството на МАРА.

277 „Всичко е преходно.“ Когато човек прозре това, той е над скръбта. Това е ясният път.

278 „Всичко е тъга.“ Когато човек прозре това, той е над скръбта. Това е ясният път.

279 „Всичко е нереално.“ Когато човек види това, той е над скръбта. Това е ясният път.

280 Ако човек през младини и сила не се прояви и не се стреми, когато трябва да се прояви и стреми, и по този начин потъне в мързел и липса на решителност, той никога няма да намери пътя на мъдростта.

281 Човек трябва да контролира думите и ума си и да не вреди на тялото си. Ако тези начини на действие са чисти, той може да постигне прогрес по пътя на мъдрите.

282 Духовна йога води до светлина: липсата на йога към мрак. Обмисляйки тези два пътя, нека мъдрите вървят по пътя, който води към светлината.

283 Изсечете гората на желанията, не само едно дърво; защото опасността е в гората. Ако изсечете гората и нейния подраст, тогава, Бхиккху-та, вие ще бъдете свободни по пътя на свободата.

284 Докато има похотливи желания, дори и нищожни, от мъже за жени — не-контролирани^[1] дотогава умът на мъжа не е свободен, а е

обвързан като теле, вързано за крава.

285 Изтръгнете любовта към себе си, както бихте извадили увехнал лотос през есента. Стремете се по пътя на мира, пътя на НИРВАНА, показан от Буда.

286 „Тук ще живея през сезона на дъждовете и тук през зимата и лятото“; по този начин мисли глупакът, а той не мисли за смъртта.

287 Защото смъртта отнася човека, чийто ум се самозадоволява с децата си и стадата си, както порой отнася спящо село.

288 Нито баща, нито синове, нито нечии отношения могат да спрат Царя на смъртта. Когато той дойде с цялата си сила, отношенията на човека не могат да го избавят.

289 Онзи, който е добродетелен и мъдър, разбира значението на това, и бързо се стреми с всички сили да разчисти пътя към НИРВАНА.

[1] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

21

БУДНОСТ

290 Аког, оставяйки малко удоволствие, човек намери голяма радост, мъдрият ще погледне към по-голямото и ще остави по-малкото.

291 Който търси щастие за себе си, като прави другите нещастни, е вързан във веригите на омразата, и от тези той не може да бъде освободен.

292 Като не правят това, което трябва да се прави, и като правят това, което не трябва да се прави, греховните желания на горди и лекомислени мъже се увеличават.

293 Но тези, които винаги внимават за своите действия, които не правят това, което не бива да се прави, са тези, които са бдителни и мъдри, и греховните им желания приключват.

294 И светец, брамин, е чист от минали грехове; дори да е убил баща си и майка си, да е убил двама благородни царе и да е опустошил цяло царство и неговия народ.

295 Един светец, брамин, е чист от минали грехове; дори да беше убил баща си и майка си, да беше убил двама свещени царе и да беше убил най-добрите хора.

296 Последователите на Буда Готама са будни и завинаги бдят; и винаги през нощта и през деня те си спомнят Буда, своя Учител.

297 Последователите на Буда Готама са будни и завинаги бдят; и винаги през нощта и през деня те си спомнят Истината на закона.

298 Последователите на Буда Готама са будни и винаги бдителни; и през ден, и през нощ те помнят Свещеното Братство.

299 Последователите на Буда Готама са будни и винаги бдят; и винаги през нощта и през деня те си спомнят тайната на тялото.

300 Последователите на Буда Готама са будни и завинаги бдят; и винаги през нощта и през деня те намират радост в любовта към всички същества.

301 Последователите на Буда Готама са будни и завинаги бдят; и винаги през нощта и през деня те намират радост във върховно

съзерцание.

302 Болезнено е да напускаш света; болезнено е да си в света; и е болезнено да си сам сред многото. Дългият път на преселване е път на болката за пътешественика: оставете го да си почине край пътя и да бъде свободен.

303 Ако човек има вяра и има добродетел, тогава той има истинска слава и съкровище. Където и да отиде този човек, той ще бъде уважаван.

304 Добрите блестят отдалеч, като планините на Хималаите; а нечестивите са в тъмнина, като стрели, хвърлени през нощта.

305 Който може да бъде сам и да си почива сам и никога не се уморява от голямата си работа, той може да живее в радост, когато е господар на себе си, край края на гората на желанията.

В ТЪМНИНА

306 Който говори това, което не е, слиза надолу по пътя на ада; и който казва, че не е направил това, което знае добре, че е направил. И двамата в крайна сметка трябва да страдат, защото и двамата съгрешават спрямо Истината.

307 Мнозина носят жълтата роба, чийто живот не е чист, и нямат самоконтрол. Тези зли хора чрез своите зли дела се прераждат в ада на злото.

308 По-добре е злият човек да погълне топче нажежено желязо, вместо да яде приноси с храна, дадена му от добри хора.

309 Четири неща се случват на неразумния мъж, който взема жената на друг: той се унижава, жаждата му няма покой, той бива обвиняван от другите, отива в ада.

310 Да. Деградацията на душата, уплашено удоволствие, опасността от закона, пътят на ада. Като се вземат предвид тези четири, нека никой мъж не преследва жената на друг мъж.

311 Точно както една ръка от куса трева, ако бъде хваната лошо, ще отреже плътта на ръката, така и животът на монах, ако бъде несъвършено следван, ще го отведе само в ада.

312 Защото, когато актовете на отпаденост се извършват в небрежност, когато свещените обети са нарушени, и когато светият живот не е чист, от такъв живот не може да дойде голям плод.

313 Когато човек има какво да прави, нека го прави с все сила. Безсмислен странник само вдига прах по пътя — прах от опасни желания.

314 По-добре е човек да не прави нищо, отколкото да правиш това, което не е наред, защото неправомерните действия носят гореща скръб. Затова вършете това, което е правилно, тъй като добрите дела никога не носят болка.

315 Като граничен град, който е добре охраняван както отвътре, така и отвън, така че нека човек се пази и да не минава нито миг в

невнимание. Тези, които небрежно позволяват на живота си да мине, в крайна сметка трябва да страдат в ада.

316 Тези, които се срамуват, когато не трябва да се срамуват, и които не се срамуват, когато трябва, са хора с много погрешни възгледи и те вървят по пътя надолу.

317 Тези, които се страхуват от това, от което не трябва да се страхуват, и които не се страхуват от това, от което трябва да се страхуват, са хора с много погрешни възгледи и те вървят по пътя надолу.

318 Тези, които смятат, че правилното е неправилно и които смятат, че грешното е правилно, те са хората с погрешни възгледи и те вървят по пътя надолу.

319 Но тези, които мислят, че грешката е грешка и които мислят, че правото е правилно, те са хората с правилни възгледи и те вървят по възходящия път.

23

ИЗДРЪЖЛИВОСТ

320 Ще понеса думи, които болят в тих мир, както силният слон издържа на бойни стрели, изпратени от лъка, защото на мнозина им липсва себе-контрол^[1].

321 Те водят обучени слонове в битка, а царете се возят на тренирани кралски слонове. Най-добрите мъже са **само**-обучените мъже, които могат да издържат на злоупотреба в спокойствие.

322 Мулетата, когато са обучени, са добри, така са и благородните коне на Синдх. Силните слонове, когато са обучени, са добри; но най-добрият е човекът, който обучава сам себе си.

323 Защото не чрез онези животни, които яздят, човек ще достигне неизвестната земя. НИРВАНА се достига от онзи човек, който мъдро, героично се обучава.

324 Големият слон, наречен Дхана-палака, е трудно да се контролира, когато е разгонен, и той няма да яде храната си, когато е в плен, защото си спомня слоновата дъбрава.

325 Човекът, който е мързелив и чревоугодник, който яде големи ястия и се търкаля в съня си, който е като прасе, нахранено в кочина, този глупак се преражда в живот на смъртта.

326 В изминали дни този мой ум се отклоняваше навсякъде, където егоистичното желание или похот или удоволствие биха го отвели. Днес този ум не се отклонява и е под хармонията на контрола, точно както див слон се контролира от дресьора.

327 Намерете радост в бдителността; пазете добре ума си. Повдигнете се от долното ви аз, както слон се изтегля от кално блато.

328 Ако по пътя на живота човек може да намери мъдър и интелигентен приятел, който е добър и себе-контролиран^[2], нека тръгне с този пътешественик; и в радост и спомен нека преодолеят опасностите от пътуването.

329 Но ако по време на пътуването на живота човек не може да намери мъдър и интелигентен приятел, който е добър и себе-контролиран^[3], нека тогава пътува сам, като цар, който е напуснал страната си, или като велик слон сам в гората.

330 Защото е по-добре човек да е сам по пътя на живота, вместо да пътува с глупак за спътник. С малко желаниа и малко грижи, оставяйки всички грехове зад себе си, нека човек пътува сам, като велик слон сам в гората.

331 Сладко е да имаш приятели в нужда; и споделянето на удоволствия е сладко. Сладко е да е било направено добро преди смъртта; и да предадеш всяка болка е сладко.

332 Сладко е на този свят да си майка; и баща да си е сладко. Сладко е на този свят да си монах; и да си свят Брамин е сладко.

333 Сладко е цял живот да се радваш на добродетел; и чистата твърда вяра е сладка. Сладко е да се постигне мъдрост; и да се освободиш от грях е сладко.

[1] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[2] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

[3] Използвано е полуслято изписване на думата, така преводачът на български подчертава смисъла. — Бел.кор.ел.изд. ↑

24

ЖАЖДА

334 Ако човек не следи за НИРВАНА, жаждата му нараства като пълзящо растение и той скача от смърт на смърт, като маймуна в гората от едно дърво без плод към друго.

335 И когато жаждите му го обхванат, скърбите му се увеличават все повече и повече, подобно на заплетеното пълзящо растение, наречено *бирана*.

336 Но който на този свят преодолее егоистичните си желания, скърбите му отпадат от него, като капки вода от цветете лотос.

337 Затова в любов ви казвам на всички, които сте дошли тук: Прекъснете връзките на желанията, тъй като повърхностното пълзящо растение *бирана* е отрязано заради неговия ароматен корен, наречен *усира*. Не бъдете като тръстика от поток, който МАРА, дяволът на изкушението, смачква отново и отново.

338 Точно както дърво, макар и отсечено, може да расте отново и отново, ако корените му са неповредени и силни, по същия начин, ако корените на жаждата не са изцяло изкоренени скърби, ще се появяват отново и отново.

339 Когато тридесет и шестте потока на желание, които текат към удоволствия, са силни, техните мощни вълни отнасят онзи човек без далновидност, чиито въображения са похотливи желания.

340 Навсякъде текат потоците. Пълзящата жажда расте навсякъде. Ако видиш как пълзящото растение расте, изкорени корените му със силата на мъдростта.

341 Чувствените удоволствия на хората текат навсякъде. Вързани към удоволствия и търсейки наслада, хората страдат от живота и на стари години.

342 Хората, които са преследвани от похот, тичат наоколо като див заек по време на лов. Задържани в окови и връзки, те страдат и страдат отново.

343 Хора, които са преследвани от похот, тичат наоколо като див заек по време на лов. За да победи монахът похотта, той първо трябва да победи желанията.

344 Човекът, който се освобождава от желанията, намира радост в уединение, но когато се освободи, след това се връща към живота си на стари желания, хората могат да кажат за този човек: „Той беше свободен и хукна обратно към затвора си!“

345 Мъдрите не наричат силни окови онова, което е направено от желязо, дърво или въже; много по-силни са оковите на страстта към златото и бижутата, към синовете или към съпругите.

346 Това наистина е силна окова, казват мъдрите. Изглежда мека, но влачи човек надолу и е трудна за отменяне. Ето защо някои мъже отрязват оковите си, отказват се от живота на света и започват да вървят по пътеката, оставяйки удоволствия зад себе си.

347 Онези, които са роби на желанията, попадат в потока от желания, дори както паяк се натъква в мрежата, която е създал. Затова някои мъже отрязват оковите си и започват да вървят по пътеката, оставяйки скърбите след себе си.

348 Остави миналото зад себе си; остави бъдещето зад себе си; оставете настоящето зад себе си. Тогава си готов да отидеш на другия бряг. Никога повече няма да се връщаш към живот, който завършва със смърт.

349 Онзи, който е обезпокоен от погрешни мисли, чиито егоистични страсти са силни и който търси само чувствени удоволствия, увеличава желанията си и прави по-силни веригите, които изковава за себе си.

350 Но този, който се радва на мирни мисли, който обмисля скърбите от удоволствия, и който винаги помни светлината на живота си — ще види края на жаждата си, той ще скъса веригите на смъртта.

351 Той е достигнал края на пътуването си, той не трепери, жаждите му са изчезнали, той е свободен от грях, той е изгорил тръните на живота: това е последното му смъртно тяло.

352 Той е свободен от похот, той е свободен от алчност, той знае значението на думите и значението на техните комбинации, той е велик човек, велик човек, който вижда Светлината: това е последното му смъртно тяло.

353 Аз победих всичко; знам всичко и животът ми е чист; оставих всичко и съм свободен от жажда. Самият аз намерих пътя. Кого да наричам Учител? На кого да преподавам?

354 Дарът на Истината побеждава всички дарове. Вкусът на Истината побеждава всяка сладост. Радостта от истината побеждава всички удоволствия. Загубата на желаниа побеждава всички мъки.

355 Богатството унищожава глупака, който не търси Отвъдното. Поради алчността за богатство глупакът се унищожава, сякаш сам си е враг.

356 Плевелите вредят на нивите, страстите вредят на човешката природа: даровете, поднесени на освободените от страсти, носят голяма награда.

357 Плевелите вредят на нивите, омразата вреди на човешката природа: даровете, поднесени на онези, които са свободни от омраза, носят голяма награда.

358 Плевелите вредят на нивите, илюзията вреди на човешката природа: даровете, поднесени на тези, които са свободни от илюзия, носят голяма награда.

359 Плевелите увреждат нивите, желанието вреди на човешката природа: даровете, поднесени на тези, които са свободни от желание, носят голяма награда.

25

МОНАХЪТ

360 Добре е контролът на окото, и добре е контролът на ухото; добре е контролът на обонянието, и добре е контролът на вкуса.

361 Добре е управлението на тялото, и добре е управлението на думите; добре е управлението на ума, и добре е управлението на целия ни вътрешен живот. Когато монахът е постигнал съвършено самообладание, той оставя всички мъки след себе си.

362 Онзи, чиито ръце са контролирани, чиито крака са контролирани, чиито думи са контролирани, който се самоконтролира във всичко, който намира вътрешната радост, чийто ум е обладан от себе си, който е цял и е намерил съвършен мир — този човек аз наричам монах.

363 Монахът, чиито думи са контролирани, мирен и мъдър, който е смирен, който хвърля светлина върху закона и духа на свещените стихове — сладки са неговите думи.

364 Който пребъдва в истината на ДХАММА, чиято радост е в истината на ДХАММА, който разсъждава върху ДХАММА, и помни истината на ДХАММА — този монах никога няма да падне от Истината.

365 Нека не презира даренията, които са му дадени, и нека не ревнува другите, защото монахът, който изпитва завист, не може да постигне дълбоко съзерцание.

366 Колкото и малко един монах би могъл да получи, ако не презира това, което получава, дори и боговете хвалят онзи монах, чийто живот е чист и пълен с усилия.

367 За когото име и форма не са истински, който никога не чувства „това е мое“ и който не скърби за неща, които не са, той всъщност може да бъде наречен монах.

368 Монахът, който е пълен с любов и който живее напълно в закона на Буда, той следва пътя на НИРВАНА, пътя на края на всяка скръб, пътя на безкрайната радост.

369 Изпразнете лодката на живота си, човеци; когато е празна, тя бързо плава. Когато е празна от страсти и вредни желаниа, сте обвързани със земята на НИРВАНА.

370 Прекъснете петте — егоизъм, съмнение, грешните строгости и ритуали, похот, омраза; отхвърлете петте — желание да се родиш с тяло или без тяло, своеволие, неспокойствие, невежество; но ценете петте — вяра, бдителност, енергия, съзерцание, визия (далновидност). Който е счупил петте окови — похот, омраза, заблуда, гордост, фалшиви възгледи — е този, който е преминал на другия бряг.

371 Внимавай, Бхиккху. Бъдете във високо съзерцание и не мислете за удоволствие, за да не ви се налага да мислите за болка, като тези, които в огъня на ада трябва да погълнат топка нажежено желязо.

372 Който няма мъдрост, няма съзерцание, и който няма съзерцание, няма мъдрост; но който има мъдрост и съзерцание, той е много близо до НИРВАНА.

373 Когато с ум в тих мир монахът влиза в празната си къща, тогава той изпитва неземната радост от гледането на светлината на Истината.

374 И когато той вижда чисто и далновидно идването и изчезването на вътрешните събития, тогава той чувства безкрайната радост на онези, които виждат безсмъртното ТОВА; безсмъртната НИРВАНА.

375 Това е началото на живота на мъдър монах; самоконтрол на сетивата, щастие, живот по моралния закон и сдружаване с добри приятели, чийто живот е чист и които винаги се стремят.

376 Нека живее в любов. Нека работата му е добре свършена. Тогава в пълнота на радостта той ще види края на скръбта.

377 Както жасминът *васика* оставя изсъхналите си цветя да паднат, вие, монаси, оставете всички лоши страсти и всяка лоша воля.

378 Казва се, че монахът е Бхиккху на мира, когато тялото, думите и умът му са спокойни, когато той е господар на себе си, и когато е оставил назад низшите атракции на света.

379 Стани! Събуди себе си чрез Себе си; тренирай се чрез Себе си. Под приюта на своето Аз и винаги бдителен, ще живееш във върховна радост.

380 Защото твоят Аз е господар на теб самия, а твоят Аз е твоето убежище. Следователно тренирай се добре, дори както търговецът

обучава отличен кон.

381 В пълнота на наслада и вяра в учението на Буда, бедняшкият монах намира мир върховен, и извън преходността на времето ще намери радостта от Вечността, върховната радост на НИРВАНА.

382 Когато мизерен монах, макар и млад, следва с вяра пътя на Буда, светлината му грее ярко над света, като яркостта на луна, свободна от облаци.

БРАМИНЪТ

383 Отиди отвъд потока, Браминне, върви с цялата си душа: остави желанията зад себе си. Когато прекосите потока на Самсара, ще стигнете до земята НИРВАНА.

384 Когато отвъд медитация и съзерцание един брамин е достигнал другия бряг, тогава той достига върховното зрение и всичките му окови са счупени.

385 Този, за когото няма нито този, нито по-нататъшния бряг, нито и двете, който, извън всякакъв страх, е свободен — него наричам брамин.

386 Който живее в съзерцание, който е чист и е в мир, който е направил това, което е трябвало да се направи, който е свободен от страсти, който е достигнал до Върховния край — него наричам Брамин.

387 Денем грее слънцето, а нощем луната. Войнът блести в бронята си, а свещеникът брамин в медитацията си. Но Буда свети денем и нощем — в блясъка на славата си грее човекът, който е буден.

388 Тъй като е поставил настрана зло, той се нарича брамин; тъй като живее в мир, той се нарича Саманъ; тъй като оставя всички грехове след себе си, той се нарича Паббаджита, поклонник.

389 Човек никога не трябва да наранява брамин; а браминът никога не трябва да отвръща със зло на злото. Уви за човека, който наранява брамин! Уви за брамина, който отвръща със зло на злото.

390 Не е малко доброто, което браминът печели, ако възпира ума си от удоволствията на живота. Всеки път, когато желанието за болка бъде спряно, всеки път, когато болката изчезне.

391 Който не наранява нито с мислите, нито с думите, нито с действията си, който държи тези три под контрол — него наричам Брамин.

392 Който научава закона на правдата от онзи, който преподава това, което Буда е преподавал, нека почита своя учител, както брамин

почита огъня от жертвоприношение.

393 Човек не става брамин поради дълга коса, семейство или раждане. Човекът, в когото има истина и святост, той е в радост и е Брамин.

394 От каква полза е твоята заплетена коса, глупако, от каква полза е твоята одежда от антилопи, ако вътре в теб има заплетени желаниа и без аскетични украшения?

395 Човекът, който е облечен в износени дрехи, слаб, чиито вени са изпъкнали, който в гората е сам в съзерцание — него наричам Брамин.

396 Не наричам един човек брамин, защото е роден от определено семейство или майка, защото може да се гордее и да е заможен. Човекът, който е свободен от притежания и свободен от желаниа — него наричам Брамин.

397 Който е отрязал всички окови и чийто ум не трепери, който в безкрайна свобода е свободен от всякакви връзки — него наричам Брамин.

398 Който е отрязал ремъка, каиша и въжето с всичките им закопчалки, кой е вдигнал решетката, която затваря вратата, кой е буден — него наричам Брамин.

399 Който, макар и невинен, търпи обиди, рани и вериги, чиито оръжия са издръжливост и сила на душата, аз го наричам Брамин.

400 Който е свободен от гняв, верен на своите обети, добродетелен, свободен от похот, самообучен, чието смъртно тяло е последното — него наричам Брамин.

401 Който не се вкопчва в чувствени удоволствия, както водата не се вкопчва в листата на лотоса или зрънцето горчица на върха на иглата — него аз го наричам Брамин.

402 Този, който дори в този живот знае края на скръбта, който е положил бремето си и го е освободил, него аз го наричам Брамин.

403 Този, чието виждане е дълбоко, който е мъдър, който знае пътя и какво е извън пътя, който е постигнал най-високия край — него наричам Брамин.

404 Който се пази от тези, които имат дом, и от тези, които нямат дом, който се скита сам и който има малко желаниа — него наричам Брамин.

405 Който не наранява нито едно живо същество, било то хилаво или силно, който нито убива, нито причинява да убива — него наричам Брамин.

406 Който е толерантен към нетолерантния, мирен към насилника, свободен от алчност с алчните — него наричам Брамин.

407 Този, от когото похотта и омразата, гордостта и неискреността падат като синапено семе от върха на иглата — него наричам Брамин.

408 Този, който говори думи, които са мирни, полезни и верни, думи, които не обиждат никого — него аз наричам Брамин.

409 Който на този свят не взема нищо, което не му е дадено: било то дълго или кратко, голямо или малко, добро или лошо — него аз наричам Брамин.

410 Който няма жажда за желаня, нито за този, нито за друг свят, който се освобождава от желанята, е в безкрайна свобода — него наричам Брамин.

411 Който във визията си е свободен от съмнения, и, имайки всичко, не копнее за нищо, защото е достигнал до безсмъртната НИРВАНА — него наричам го Брамин.

412 Този, който в този свят е отишъл отвъд добро и зло, и двете заедно, който, освободен от скърби, е свободен от страсти, и е чист — него наричам Брамин.

413 Който като луната е чист, светъл, ясен и спокоен; чиято наслада за временни неща е отминала — него наричам Брамин.

414 Този, който е надминал илюзията за Самсара, калния път на превъплъщение, толкова труден за преминаване; който е преминал на другия бряг, и, освободен от съмнения и временни желаня, е достигнал в дълбокото си съзерцание до радостта на НИРВАНА — него наричам Брамин.

415 Който се скита без дом в този свят, оставяйки зад себе си желанята на света, и желанята никога не се връщат — него наричам Брамин.

416 Този, който се скита без дом на този свят, оставяйки зад себе си трескавата жажда за света и треската никога не се връща — него наричам Брамин.

417 Този, който е свободен от робството на хората, а също и от робството на боговете: който е свободен от всичко в сътворението —

него наричам Брамин.

418 Който е свободен от удоволствие и болка, който е спокоен и чиито семена на **смърт-в-живота** са изгорени, чийто героизъм е завладял всички вътрешни светове — него наричам Брамин.

419 Който познава вървенето и връщането на съществата, раждането и прераждането на живота, и в радост е пристигнал в края на пътуването си, и сега е буден, и може да види — него наричам Брамин.

420 Онзи, чийто път не е познат от хората, нито от духове или богове, който е чист от всички несъвършенства, който е светец, Архат — него наричам Брамин.

421 Този, за когото нещата от бъдещето, миналото или настоящето са нищо, който няма нищо и не желае нищо — него наричам Брамин.

422 Който е мощен, благороден, който живее живот с вътрешен героизъм, всевиждащия, все — победителя, вечно чистия, стигнал до края на пътуването, който като Буда е буден — него наричам Брамин.

423 Който познава реката на миналите си животи и е свободен от живота, който завършва със смърт, който познава райските радости и адските скърби, защото е виждащ, чието видение е чисто, който в съвършенство е едно с Върховното Съвършенство — него наричам Брамин.

Издание:

Заглавие: Дхаммапада

Преводач: Александър Димов

Година на превод: 2021

Език, от който е преведено: английски

Издател: Читанка

Година на издаване: 2022

Тип: сборник афоризми

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/17307>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.